

Nr 113.

Przedpłata w Poznaniu:
kwartalnie 1 markę, miesięcznie 35 fen.,
z odnośnikiem do domu 1 m. 35 fen.
WIELKOPOLANIN
wychodzi codziennie.

Poznań, niedziela 18 maja 1890.

Przedpłata na pocztach:
kwartalnie 1 markę.
INSERATY od wiersza drobnego 15 fen.
REKOPISMA się nie zwracają.

Rok 8.

REDAKCJA „Wielkopolanina”: ul. Wodna nr. 22. — EKSPEDYCJA: ul. Wodna nr. 15, w drukarni Fr. Chocieszyńskiego.

Uczmy dzieci czytać i pisać po polsku!

Z rozpraw sejmu pruskiego.

Zaznaczyliśmy w nr. 110 pod „wiadomościami politycznymi”, że d. 12 b. m. przy trzecim czytaniu nowego projektu ustawy co do przymusu szkolnego w imieniu koła polskiego zabral głos X. prałat Stablewski, by obronić sprawę rodziców i dzieci. — Dzis obszerną podajemy wiadomość o tak ważnym dla czytelników przedmiocie.

Wadliwa dotąd z wielu względów ustawa bywała częstokroć powodem zażaleń, które się ze wszech stron państwa opierały także nieraz o izbę sejmową. W bieżącej więc sesji pp. Rickert i Langerhans, członkowie stronnictwa wolnomyślnego, podali wniosek dotyczący naprawy dotychczasowych w szkole ludowej praktyk. Skutkiem tego oświadczył rząd, że sam niebawem przedłoży nowo opracowany projekt i dotrzyma obietnicy. Aliści i ten projekt (oddany po trzecim czytaniu sejmowej komisji szkolnej do lepszego zbadania, jak donosiliśmy) jeżeli się zamieni w uchwałę bez znacznych zmian, nie ulży ani dźwiatwie ani rodzicom.

To też prócz Polaków występowali przeciw kilku zwłaszcza paragrafem i inni różnych stronnictw posłowie, jakoto Reichensperger, a mianowicie Rickert, który w projekcie rządowym wcale nie widzi tych napraw, o jakie się dopominał jego i Langerhansa wniosek. Chodzi tu głównie o czas trwania nauki obowiązkowej od roku 6 do 14 wieku dziecka (jak pragnie zachować po dawnemu nowy projekt) i o twarde kary za zmu dy w szkole.

Owóż głównie przeciw paragrafom 2 i 3 (dotyczącym wieku dzieci) 8 kary za zmu dy, 9 i 13 o władzy szkolnej nadzorczej, występował X. prałat Stablewski, godząc się z zapatrywaniem opo nentów innych stronnictw.

Streszczamy co najważniejsze wywody szano wnego posła.

X. prałat Stablewski, polegając na zdaniu lekarzy, że mózg sześciolatniego dziecka bywa jeszcze wodnisty i miękki, tak iż dla niego unikać należy silniejszych wrażeń i nateżeń, żądał, by obowiązkowa nauka zaczynała się dopiero po skończonym siódmym roku życia, z właszą u nas, gdzie przy samym wstępie do szkoły zamknięto polskiemu dziecku drogę naturalnego, a więc łatwiejszego rozwoju, dając mu naukę w języku, którego dotąd nie słyszało nigdy.

Słowem tym zaprzeczył ktoś z prawicy, na której zasiadają rządowcy. Poseł nasz więc odparł natychmiast: I to nie prawda?! Toć ka żdy przyzna, że polskie dziecko na wsi nigdy nie posłyszało ani słowa niemieckiego, i tu na gle w szkole ma rozpocząć trud tak niebywalej nauki. Każdy przyzna, że mozoł ten nadwyreża mózg dziecka. — To też, lubo wszędzie dziecko

z radością zabiera się po raz pierwszy do szkoły, bo szkoła jest mu nowością miłą, dzisiaj u nas dzieje się przeciwnie. Nasze dzieci ze strachem teraz wstępują do szkoły, wiedząc, że nauczyciel niezrozumiałym przemówi językiem. Obce te dźwięki budzą bojaźń i nieufność w umyśle dzie cka, niszczą chęć i zdolność do nauki. — Inne jeszcze względy trzeba mieć także na oku.

Daleka nieraz droga do szkoły, podczas nie pogody, chłodu i zimna naraża na choroby dzie cko małe, wątłe, źle odziane. To też rodzice częstokroć w codziennym chodzeniu tak słabych jeszcze dzieci do szkoły, bez względu na oddale nie, słoty i mrozy, widzą przyczynę choroby lub śmierci swych dzieci. — Z tych już pobudek na leży później zaczynać naukę szkolną, ze skończo nym siódmym rokiem dziecka, jak w Szwaj caryi, gdzie przecież tyle co w Niemczech kwitnie wśród ludu oświata.

Zażądał przeto nasz poseł, ażeby według nowej ustawy szósty rok życia uprawniał dziecko do nauki szkolnej, ale nie zmuszał.

Przechodząc do innego (5) paragrafu, wspo mniał mowca, że w obwodzie szkolnym inspekto ra p. pastora Bocka z Wrześni, w zasuto wskiej szkole 35 dzieci katolickich, w ne kielskich zaś Olędрах 15 takichże dzieci, zmieszanych z ewangelickimi, z rozkazu władzy szkolnej pozostaje w szkole na każdej lekcyi religii protestanckiej — wbrew wszelkim prośbom rodziców, które płacą kary za zmu dy w tych lekcyach.

Inny przykład: Pan pastor i inspektor przed trzema laty zaprowadził niemiecki wykład religii katolickiej dla dzieci polskich w Psarskich Olędрах. — Na dwa te szczegóły zwrócił mowca uwagę obecnemu w izbie tajnemu radcy mini sterstwa.

Według paragrafu 3-go projektu uwolnie nie ze szkoły po skończonym 14-tym roku życia nie ma już być utrudnianem, jak dotąd, licznymi zastrzeżeniami. Wiadomo, że dotąd, jeżeli dziecko czternastoletnie w nauce (w oddziale) nie postąpiło dość wysoko, nauczy ciel lub inspekcya mogą zatrzymać w szkole na jedno jeszcze i drugie półrocze, a nawet i dłużej. Zdarzyło się X. prałatowi, kiedy przed laty w Śremie lokalnym był inspektorem (teraz we Wrześni już nie piastuje tego urzę du), że zatrzymano w szkole dziewczynę już szesnastoletnią, i trzeba było zażaleń X. Stablewskiego do poznańskiej rejencji, żeby dorosłą dziewczynę zwolnić od dalszego przy musu szkolnego.

(Wspomnijmy nawiasowo, że obecnie chłopa, który już skończył lat 15, a jako sie rota służebnym jest u gospodarza w Dasze wicach pod Kórnikami, jeszcze na bieżące półrocze zatrzymano w szkole. Gospodarz od Wielkanocy nie posyła chłopca do szkoły, za

co już go skazano na 10 mrk. kary. i wkrótce ma stanąć na terminie sądowym. — Uwaga red.)

Takie to wstrzymywanie dzieci w szkole po skończonym czternastym roku — wywodził mo wca — jest źródłem licznych trosk i skarg ro dziców, którzy z niecierpliwością wyglądają chwili, kiedyby dzieci mogli używać swobodnie do za jęcie domowych i gospod rskich.

Zdaniem naszego posła i innych paragraf 3, lubo złagodzić ma dziś istniejące przepisy, jeszcze zbyt jest uciążliwym, gdyż według niego zwolnionym ma być dziecko czternastolet nie d. 1 kwietnia, jeżeli do wieku tego dobiegło przed dniem tym; 1 października zaś dopiero, skoro po 1 kwietniu skoń czyło lat 14 itp. Ztąd wynika, że dzieci zro dzone w kwietniu lub październiku przesiedzieć mają w szkole (nawet według nowej ustawy), póki liczyć nie będą lat 14 i pół!

Przeciw temu to zamysłowi projektu wystę pował równie usilnie X. prałat, dowodząc, że uwzględniając stosunki i potrzeby ludzi, dosyć będzie obowiązkowej dla dziecka nauki od sió dmego do trzynastego roku życia, a toż samo żądanie wyrażał także poseł Reichen sperger ze stronnictwa centrum.

Uderzał wreszcie nasz poseł przeciw pa ragrafowi 8, przepisującemu kary za zmu dy, i to kary nie małe. Mają one bo wiem wynosić za dzień każdy od 10 fen. do 1 marki, albo od trzech godzin do całego dnia więzienia! Pracodawcy zaś, którzy dzieci szkolnych zaprzatając inną robotą nie wysy lają do szkoły, mają za to odpokutować karą od jednej do stu pięćdziesięciu mk., albo od jednego dnia do dwóch tygodni więzienia!

Wiadomo — przypominał mowca — że obe cnie u ludu w całym powiecie najwięcej zniena widzoną osobą jest inspektor szkolny, dla tych to właśnie dokuczliwych rodzicom i wstrętnych kar szkolnych. Wszakże zdarza się u nas kara pieniężna n. p. i za to, że dziecko zmu dziwszy w szkole dla choroby, nie może się uspra wiedliwić świadectwem lekarskiem, a wiadomo dalej, że dziecko takie najczęściej przebe dzie chorobę bez pomocy lekarza. Skądże więc brać świadectwo?

Prawda jest — mówił X. prałat Stable wski — że karzą rodziców grzywnami, gdy nie do stawia świadectwa od lekarza albo przynajmniej od sołtysa (z pieczęcią), gdy pielegnują w domu cho rych rodziców, lub w święto katolickie pójdą do kościoła (do spowiedzi) zamiast do szkoły (w gmi nach przeważnie ewangelickich — przyp. red.). Gdy za taką zmu dę skazany Korpala w Bonko wie uskarżał się do rejencji bydgoskiej, otrzymał w odpowiedzi nauczkę, że trzeba się było trzy mać prawnej drogi. (Dokończenie nastąpi.)

„Ośmiogodzinna dniówka“.

Agitacja na rzecz ośmiogodzinnej dniówki szerzy się z niezmierną szybkością po całej Europie. Na zebraniach, jakie odbyły się dnia 1 i 4 maja w Anglii, Hiszpanii, Włoszech, Francji, Belgii, Holandii, Szwecji, Danii, Norwegii i w Stanach Zjednoczonych północnej Ameryki, wszędzie przemawiano za wprowadzeniem ośmiogodzinnej dniówki i uchwalono rezolucje wzywające poszczególne rządy do zmian koniecznych w tym względzie. Pomysł ograniczenia pracy w fabrykach, zakładach przemysłowych itd. na ośm godzin wyszedł — jak wiadomo od socjalistów; ruch obecny rozszerzył się i na robotników, wyrzekających się wszelkich związków z socyalistami.

W Niemczech żądają socjaliści w podanej do parlamentu ustawie o ochronie robotnika, zaprowadzenia ośmiogodzinnej dniówki dopiero od r. 1898; obecnie chcą się zadowolić dziesięciogodzinną dniówką dla robotników fabrycznych, a dziewięciogodzinną dla górniczych. W Austro-Węgrzech, gdzie dzień 1 maja święcono ogólnie, uchwalone rezolucje na korzyść ograniczenia pracy na ośm godzin, przedłożono parlamentowi. — We Francji zażądali socjaliści w parlamencie zaprowadzenia ośmiogodzinnej dniówki. W Stanach Zjednoczonych północnej Ameryki skutkiem ciągłych bezroboci, robotnicy wywalczyli sobie już w niektórych fabrykach i zakładach przemysłowych ten przywilej; tam zdaje się on najprędzej wejść w życie, tem więcej że agituje za nim stowarzyszenie liczące przeszło pół miliona robotników.

W Anglii i Stanach Zjednoczonych wogóle robotnicy pracują najkrócej; czas pracy nie przenosi tam 9 lub 10 godzin, w niektórych zaś zakładach fabrycznych nawet ośm godzin. W Australii od dawna zaprowadzono już ośmiogodzinną dniówkę.

Sprawa ta jest nader ważną i piękną, rządy będą musiały na prawdę zająć się jej zbadań gruntu, gdyż póki nie będzie uregulowana, wiecznie niesuskać panować będą pomiędzy pracodawcą a robotnikiem, a co po za tem idzie, ciągle bezrobocie zagrażać będą Europie.

Wiadomości polityczne.

Berlin. Wczoraj obradował parlament niemiecki w dalszym ciągu nad nową ustawą wojskową. Socjalista Liebknecht zabrał głos i oświadczył, że lud przez niezmiernie ciężary podatkowe na wojsko będzie zrujnowany. — Stronnictwo socjalistyczne będzie głosowało przeciw ustawie. Przez zabór Alzacji i Lotaryngii Niemcy stworzyły sobie wiecznego nieprzyjaciela. Aby zapewnić powszechny pokój powinny Niemcy zwołać kongres. Z wielkiem zadowoleniem mówił również poseł Liebknecht o upadku księcia Bismarcka. — Poseł Kardorff (ze stronnictwa prawego) zwraca się przeciw wywodom posła Liebknechta i broni „systemu bismarckowego“. — Poseł dr. Hänel (wolnomyślny) sławi również wielkie zasługi księcia Bismarcka. Kanclerz rzeszy Caprivi odpowiada na wywody poprzednich mówców. — Baron Manteuffel (konserwatysta) broni księcia Bismarcka przed zaczepkami posła Liebknechta i występuje przeciw niektórym twierdzeniom posła Payera, Hänela, Liebknechta i Richtera. Poczem obrady ukończono i przekazano ustawę według wniosku posła dr. Windthorstowi do komisji złożonej z 28 członków.

Car rosyjski nakazał, aby na przyszłość nie przyjmowano studentów do wyższej szkoły rolniczej i leśnej w Puławach. Stało to się — jak donoszą gazety rosyjskie — za staraniem kuratora warszawskiego okręgu naukowego, osławionego Apuchina, który zwrócił uwagę na konieczność zastąpienia wyższej szkoły rolniczej w Puławach średnimi praktycznymi szkołami rolniczymi. Taki sam ukaz wydano co do akademii rolniczej w Moskwie. Oba więc te zakłady naukowe będą zniesione. Rząd azjatycko-rosyjski inaczej sobie postępuje jak rządy europejskie, które wciąż powiększają liczbę zakładów naukowych; w Rosji zaś zamykają jedne po drugich bo dość tam jest „oświaty“.

Do gazet londyńskich donoszą z Paryża z kół dobrze powiadomionych, iż w razie przyjęcia nowej ustawy wojskowej niemieckiej, rząd francuzki przedłoży parlamentowi ustawę żądającą powiększenia piechoty w czasie pokoju.

Międzynarodowy kongres telegrafii

czny w Paryżu otwarto wczoraj przemówieniem ministra handlu Roche.

Z Hiszpanii donoszą, iż bezrobocie szczególnie w kopalniach około Bilbao przybiera coraz groźniejszy charakter. Robotnicy gromadnie porzucają pracę i w mieście i kopalniach urządzają demonstracje na rzecz ośmiogodzinnej dniówki. Świątujący staczają bójki z pracującymi i zburzyli kilka szybów. Wybrane wojsko powitali gradem kamieniami, tak że wojsko było zmuszone dać ognia skutkiem czego kilku robotników zabito i wielu raniono. Gubernator cywilny prowincji lekając się odpowiedzialności za dalsze rozruchy, złożył urząd, władze wojskowe zaś ogłosiły stan oblężenia. Znaczną część hut, kopalń i warsztatów zamknięto i obsadzono wojskiem. — Wzburzenie pomiędzy robotnikami jest wielkie. Panuje obawa, iż zaburzenia rozszerzą się na całą Hiszpanię.

Z Konstantynopola donoszą, iż w okolicach Bagdadu wybuchła cholera — kilkanaście osób miało umrzeć. Rząd turecki wysłał na miejsce kilku lekarzy.

Były król serbski Milan przybył wczoraj do Białogrodu.

Cztery miesiące upłynęło właśnie od chwili gdy w Zofii aresztowano pod zarzutem zdrady stanu majora Panica; proces tegoż rozpocznie się przed sądem wojennym za dni kilka. Ciekawym on będzie ze wszelkich miar. Akt oskarżenia zwraca się mnej przeciw spiskowcom w Zofii, jak przeciw politycznym intrygantom w Bukareszcie i Petersburgu. Właściwymi winowajcami nie są Panica, Rizow, Kolubkow i t. d. ale Histrowo, Zinowiew i minister rosyjskich spraw zagranicznych Giers. Proces ten wykaże, że oficerowie bułgarscy byli tylko narzędziami w ręku Moskali i wykaże, jakich dróg używa Rosya ku osiągnięciu swych celów.

Major Panica uchodził do czasu aresztowania za żołnierza zdolnego, zwolennika porządku i nieprzyjaciela wszelkich intryg politycznych. Aresztowanie jego wielkie też w Zofii sprawiło wrażenie; nie wierzą wprost, aby dał się nakłonić do spisku. Zresztą w obec nie przychylonych prądów w Bułgarii ku Rosji, spisek był nie wykonalnym. Kilku oficerów nie zdołałoby go przeprowadzić, tem więcej, iż prezes ministrów bułgarskich Stambulow — jak zapewniają — dokładnie był o nim powiadomionym. Oskarżenie skierowane przeciw 9 bułgarskim oficerom, 4 zofijskim obywatelom i zamieszkałemu w Ruszczuku rosyjskiemu oficerowi rezerwy Kolubkowowi odnosi się do następujących faktów. Gdy Panica w r. 1887 w sprawach służbowych bawił w Ruszczuku, zapoznał się z kucem Kolubkowem, poddanym rosyjskim, który równocześnie jako urzędujący pełnomocnik rosyjskiego poselstwa był czynnym. Kolubkow wystąpił w roli kusiciela; Panica dał się namówić i odtąd zaczęły się tajne machinacje pomiędzy Panicą a posłem rosyjskim w Bukareszcie Hitrowo i innymi rosyjskimi urzędnikami, dążące do przygotowania spisku. Najrozmaitsze listy i dokumenta, jakie dostały się do rąk rządu bułgarskiego, jak również zeznania świadków wykazały, że Kolubkow działał z polecenia urzędników rosyjskich tak w Bukareszcie jak i Petersburgu; ofiarował on wspierać spisek pieniędzmi, zapewniał, iż Rosya popierać będzie działania spiskowców i żądał, aby rewolucja wybuchła równocześnie w wielu miejscach kraju. Panica zaś miał tylko spiskowców o pomocy Rosji zapewnić z pewnem zastrzeżeniem; w każdym razie miał oświadczyć, iż Rosya pragnie dobra Bułgarii i Bułgaria na pomoc Rosji liczyć może. — W listach szyfrowanych kilkakrotnie jest mowa o tem, iż przede wszystkim trzeba się pozbyć prezesa ministrów Stambulowa. Panica żądał kilkakrotnie pieniędzy na cel ten zaznaczając, iż Stambulow ma wielki wpływ a agitacja pomiędzy posłami sejmiku kosztuje wiele. Kolubkow przybywał po kilka razy do Zofii, ażeby omówić z Panicą przygotowania do zamachu stanu. Rosya, jak to komisya śledcza wykazała, przyrzekła po wykonaniu spisku, wysłać do Bułgarii generała Demontowicza, który aż do oboru nowego księcia miał sprawować rządy. Spisek miał być wykonanym w sposób następujący. Książę Ferdynand miał być zrzucenym z tronu w dniu, w którym powracał do kraju z podróży do Wiednia i Paryża, i wraz z ministrami na dworcu kolejowym uwięzionym. Plan ten nie udał się, gdyż książę powrócił niespodziewanie do Zofii — ułożono więc nowy. Spiskowcy mieli pewnego dnia uwięzić wartę pałacową, księcia, ministrów

i dowódców wojsk, zwołać zebranie wszystkich stronnictw i utworzyć ministerstwo koalicyjne, które aż do przybycia generała Demontowicza rządziłoby Bułgarią. W nocy z dnia 11 na 12 stycznia zamierzał Panica wykonać zamach, zaniechać go jednak musiał, ponieważ spiskowcy nie byli zgodni z sobą a również liczyć nie mógł na udział wojska. 21 stycznia nastąpiło uwięzienie Panicy. — W ostatnich dniach przed uwięzieniem znosił się jeszcze telegraficznie Panica z Kolubkowem celem przygotowania nowego zamachu. — Czy tak czy owak ten proces wypadnie — Bułgarii przede wszystkim chodzi, aby wykazać w obec Europy zdrańską politykę Rosji w obec państw nadbałkańskich — politykę nieprzebiegającą w środkach. Proces Panicy to ciężka porażka dla polityki rosyjskiej.

RUCH W TOWARZYSTWACH.

* „Jutrzenka“ Towarzystwo wstrzemięźliwości, odbędzie w niedzielę, dnia 18 b. m. o godzinie 7-mej wieczorem w mieszkaniu przy ulicy W. Garbary 18. II piętrowe zwykłe posiedzenie. Na porządku dziennym: 1) Dr. Lebiński odczyta drugą część legendy ludowej pod nazwą: „Zwycięstwo kobiety nad piekłem“; 2) sprawa pomieszczenia „Jutrzenki“ t. j. gdzie odbywać tygodniowe zebrania; — 3) odczytanie kilku wiadomości o pijaństwie w Prusach Zachodnich; 4) sprawy Towarzystwa. — Uprasza się członków, aby licznie i wcześniej przybyli. Goście pożądani. Nowych członków przyjmuje J. Chociszewski, W. Garbary 18. Składka miesięczna wynosi tylko 10 fen. Zarząd.

* Zwracamy uwagę, iż „Koło Towarzystwa Rękodzielników“ w Poznaniu urządza w niedzielę dnia 18 b. m. w ogrodzie strzeleckim na Miasteczku majówkę wedle następującego programu: Koncert kapeli wojskowej. — Gry towarzyskie: zabawy dla dam: tłuczenie garanka, zarzucanie obrączek (z nagrodami); zabawy dla panów: rzucanie do orla, skakanie w workach, kulanie w kręgle (z nagrodami). — Gra w obrączki. — Gry dziecięce: dla dziewcząt: wylosowanie; dla chłopców: wyścigi (z nagrodami). — Gra fantowa. Tańce. — Wieczorem ognie bengalskie. — Początek o godzinie 4 tej. — Wstęp od osoby 25 fen. Dzieci od lat 14 mają wstęp wolny. — O godzinie 11-tej wspólny powrót z muzyką. — Wszystkich życzliwych Towarzystwa zaprasza u, rzejmie Zarząd Koła Towarzystwa Rękodzielników w Poznaniu.

Józef Maciejewski, przewodn. A. Okert, sekretarz.

* Zwyczajne zebranie „Towarzystwa Rzemieślników Polskich w Poznaniu“, odbędzie się w poniedziałek dnia 19 maja rb. Na porządku obrad będzie miał odczyt p. dr. Rudzki dalszy ciąg na temat: „Co czynić należy w nagłych przypadkach nim pomoże lekarska nadejdzie.“ Pod zawiadomieniami zarządu będzie sprawozdanie z odbytej wycieczki. — Goście mile widziani. O liczne i punktualne przybycie szanownych członków uprasza Zarząd.

* We Wronkach w niedzielę dnia 18 bm. o godzinie 8-mej wieczorem (śniadło) odbędzie się na cel dobroczynny przedstawienie amatorskie na sali pana Conradowa. Odegrane będą: „Kominia z młynarzem“ i „Chłopi arystokraci“. — Po przedstawieniu zabawa z tańcami. — Osobnych zaproszeń się nie wysła. — O liczny udział uprasza Dyrekcya.

* Z walnego zebrania Bractwa kurkowego odbytego w zeszły wtorek na Miasteczku, następujące podajemy szczegóły: Zebranie otworzył pan Jackowski z Chwaliszewa. Z 230 członków Bractwa przybyło 120 na zebranie.

Przeciwko wyborowi p. Ballmanna na pierwszego przewodniczącego na 2 lata Polacy nie protestowali. Drugim przewodniczącym obrano pana Spechta na 2 lata. Na członków Rady nadzorczej obrano pp.: A. Wolińskiego, Miśkiewicza, Kunzmanna, Menzla, Jaglina, Schultza, Więckowskiego, J. Kamińskiego. Na członków rady honorowej pp. dr. Jerzykowski i Otmianowski.

Sprawozdanie kasy, dane przez dotychczasowego rendanta p. Schultza wykazało remanent 2154,22 mk. Jako główne pozycje w dochodach wyszczególniono 2238,74 mk. remanentu z roku zeszłego, 2852,88 mk. składek członków i 2400 mk. dzierżawy z ogrodu. Rozchodu było 5271,99 mk. i to: wydano na nagrody za zakupione srebro 1500,50 mk. na spłatę kapitału i procentów 388,39 mk., na pensye 334, na podatki 355,81 mk., na rozmaite potrzeby 71740 mk., na budowę i naprawę 607,94 mk., na nieprzewidziane wydatki 1167,95 mk.

Tę ostatnią pozycję zaczął adwokat p. Woliński i zapytał na co tyle pieniędzy zużyto, kiedy na takie wydatki tylko 200 mk. jest wyznaczonych.

Podług paragrafu 8 ustaw takie wydatki powinny być uchwalone za zgodą walnego zebrania. Rendant p. Schultz oświadczył, że tych pieniędzy zużyto na zapłacenie kosztów procesu. Na to odparł p. Frankiewicz, że nie zarząd lecz poszczególni członkowie wywdali te koszty, tocząc proces przeciw Bractwu i że ci pewną część będą zniewoleni zwrócić. Pan Woliński oświadczył, że rendantowi nie można udzielić pokwitowania, dopóki walne zebranie nie da zezwolenia co do tej pozycji. Osobiście, jak mówił, rendantowi nie ma do zarzucenia, bo on rachunki kasowe wzorowo utrzymywał, i wniósł o wyznaczenie komisji z 3 Polaków i 3 Niemców; która by sumiennie zbadała o ile procesy te były usprawiedliwione oraz o ile poszczególni członkowie zarządu lub Bractwa mają odpowiadać za te koszty. Do tej komisji wybrano zaraz na zebraniu pp. Wolińskiego, Otmianowskiego, Szulczewskiego, Kretschmera, Jaglina i Kunzmann.

Etat dochodu i rozchodu na r. 1890/91 oznaczono na 453 mk.

Na wniosek p. Lisieckiego: gdzie się podziały stare, w części na pergaminie jeszcze spisane dokumenty Bractwa? — oświadczone, że zarząd później da wyczerpującą odpowiedź.

Około godziny 9-tej wieczorem walne zebranie zamknięte.

Wiadomości z bliska i z daleka.

POZNAN, dnia 17 maja.

* Teatr Polski w Pelplinie. We wtorek dnia 10 bm. komedia kontuszkowa Kraszewskiego: „Mód kasztelański.”

W Tucholi tegoż d. 20 bm. komedia Aleks. hr. Fredry: „Zemsta za mur graniczny. W czwartek d. 22 bm. komedia Bałuckiego: „Grube ryby.”

W Toruniu rozpocznie grać towarzystwo nasze w dniu 24 b. m.

* Zwracamy uwagę czytelnikom naszym na ogłoszenie p. S. Szokalskiego, który w Inowrocławiu otworzył handel towarów kolonialnych.

* W kościele Franciszkanów w Poznaniu przystępowało w czwartek 50 chłopców i 50 dziewcząt katolicko-niemieckich do pierwszej komunii św., której im udzielił X. prebendarz Späth. Po południu przybył X. Arcybiskup do tego kościoła i udzielił Sakramentu bierzmowania.

* Jutro w niedzielę, dnia 18 maja, odbędzie się w kaplicy Pana Jezusa przy ul. Żydowskiej o godz. 8 rano poświęcenie nowej chorągwi sprawionej przez Tow. czeladzi piekarskich, poczem Msza św. — Po południu majówka w Urbanowie, wymarsz z gospody o godz. 1 i pół, o 3 koncert, gry towarzyskie z premiami, powrót o 10 wieczorem.

* W czwartek rano o godzinie 5-tej nad drogą ku Dębnie przy parku Wiktorji znaleziono w rowie leżącego bezprzytomnego dorózkę; zaniesiono go do pobliskiej stodoły i tam do życia przywołano. Później odwieziono go do jego mieszkania na św. Marcin, gdzie na drugi dzień umarł. — Nieboszczyk nie był członkiem „Jutrzenki” — nieszczęście dla niego, bo gdyby był żył wstrzemięźliwie, nie byłby tak życia zakończył. Podobno w stanie nietrzeźwym spadł z konia i całą noc w rowie przeleżał, a konie z dorózką same wróciły do miasta.

* We wtorek zbil grad zboże w powiatach poznańskim, mogilnickim, inowrocławskim, kępińskim. W mogilnickim szczególnie ucierpiała wieś Purlinek, w inowrocławskim Trłąg i Strzelce.

* Majątek Złotniki, przochny na Gutfelde w powiecie żnińskim kupiła panna Emilia Mlicka od wdowy p. Brauer za 207,000 mk. Majątek ten obejmuje 1350 mórg. Przez wiele lat był ten majątek w posiadaniu Niemców. Przy kupnie pośredniczyli pp. Drwęski i Drojecki. Natomiast Zajączkowie, majątek obejmujący 2936 mórg w pow. szamotulskim wyszedł z rąk p. Libelta i sprzedany na subhaście stał się własnością Pomorczyka p. Tulkego z Altteich pod Rubnowem za sumę 294,300 mk.

* W Pucku toczył się proces przeciwko rybakom z półwyspu Hela o przywłaszczenie sobie pszenicy z okrętu angielskiego, który osiadł na mieliźnie — a w zeszły piątek nastąpiły wyroki. Jeden z oskarżonych umarł, 47 uznano za niewinnych, za prostą kradzież skazano 7 na więzienie po 1—7 dni. Za przechowanie ukradzionej pszenicy skazano również 47 na więzienie po 1—6 dni.

* Z Raciborza donoszą, że przy przewozie pod Sławikowem utonęło 36 osób.

* Nowy Tomysł. W handlu chmielem panuje zupełny zastój bo właściciele już mało co mają na sprzedaż. Tylko kilku kupców ma jeszcze pewne zapasy.

* W Grudziądzu pewien ubogi człowiek skazany na więzienie za obrazę majestatu królewskiego, od-

siedziawszy kilka miesięcy w zimowej porze, teraz nagle oświadczył i świadkami udowodnił, że tej obrazę majestatu nie popełnił i że się tylko sam oskarżył, aby móc przesiedzieć przez zimę; będąc bowiem chorym na nogi w zimie do pracy jest niezdolnym. — Sąd karny po takim oświadczeniu uwolnił oskarżonego od winy obrazę majestatu, ale za to skazał go na pół roku więzienia za oszukanie fiskusa, który był zadowolony utrzymywać go w czasie śledztwa.

* Jako wzór niewiasty, gospodyni wiejskiej, podaje nam korespondent z prowincji matkę pięciorga dzieci we wsi L. Żyje ona z pracy rąk, a wszystko w domu ma w porządku, dzieci gdyby kwiatki, tak czyste i zdrowo wyrastają. Do kościoła ma 3 ćwierci mili drogi, a jednak w każdą niedzielę i święto już o godzinie 8 mej rano jest w kościele i śpiewa z nami regularnie godzinki, potem różaniec św. odprawia. Od tego nie wstrzymała jej nigdy ani mroz, ani śnieg, ani też upał i gdy jest czas po temu to i dzieci zabierze ze sobą. Raz zapytałem się jej męża, czy nie sprzeciwia się temu, że żona tak uczęszcza na nabożeństwo i to tak daleko i tak rychło. — On śmiał się z tego zapytania i rzekł: Broń Boże! Niech się modli i śpiewa jak chce, ja z tego zadowolony, bo zanim ona wyjdzie, to rychło wstanie, świnie i drób napasie, dzieci czysto ogarnie, da im śniadanie i obiad naszykuje — czegoż więcej mam żądać! — Oto wzór kobiety! Nazwiska jej ani nazwy wsi podać nie możemy, bo nam korespondent stanowczo zabronił, obawiając się, aby skromności tej rzędnej gospodyni nie obrazili.

* Dla Galicyan. IV wykaz szczegółowy składki z powiatu węgrowskiego. Pan Władysław Moszczyński z Niemczyńska zebrał 155 m.m.k. 41 fen., a mianowicie za pośrednictwem pni Ponikiewskiej z Wiśniewa 60,81 mk., które złożyli: pp. Ponikiewscy 30 mk., J. i H. S. z Wiśniewa 2 m., Ludzie z Wiśniewa 6,10 m., Hermaniński Michał, Burzyński po 1 m., Hermaniński 10 t.n., Bonikowski, A. Hutek po 1 m. — Z Smuszewa: Fr. Ornas 3 mk., Nowak 50 fen., Jan Maćkowski 2 m. — Z Łukowa: Jankowski 1 m. R. Jewski 2 mk., I. Pawlak 25 fen., W. Zieliński 30, W. Wolta, Fr. Kamiński po 50 fen., Piotr Faszkiwicz 3 mk., Aug. Woltrann 20, Jan Zielewicz 25, M. Wysocki 15, Jaskólski i Radke 50 fen., Grochowski i Kubanek po 1 m., Puc z Wiśniewa 20 fen., z skarbonki wiśniewskiej 2,26 m. — Za pośrednictwem p. Folarzyńskiego z Łekna 39,25 mk., które złożyli: M. Folarzyński 2 mk., Paszkiewicz 50 fen. S. Mar-murawicz 25, M. Dutkiewicz 50, I. Münchenberg 25, F. Schmolke 50, S. Pisarek, J. Koczowski po 25, A. Pazderski 30, F. Lemańska, A. Schmolke po 20, I. Szlachetka 50 fen., M. Frydrych 1 m., M. Czyżykowski 50 fen., X. proboszcz Stagracyński 8 m., A. Graczyk 50 fen., I. Ówik 25, L. Celmer 25, M. Kędziora 20, I. Polcyn 30, M. Rozmarynowski 25, M. Grajczak 25, A. Kęszycki 20, Józef Witt 10, Fr. Kapsa 15 fen., W. Polkowski 2 mk., I. Głowiński, J. Jagodziński, M. Adamczewski po 10, A. Stelmach 50, Kat. Tyleczyńska 25, St. Folarzyński 10, Sew. Folarzyńska 10, Piotr Bystrzyński 50 fen., Wagner 1 m., Leon Czarnecki, F. Reich, W. Tyleczyński po 20 fen., Leon Katerla 1 mk., F. Ludwikowski 20, F. Lechowicz, M. Samoliński, I. Górny, M. Górna po 50, I. Grams 25, S. Jagodziński 20, L. Adamski 10, Mich. Stelmach 2, Mar. Wałnowska 30 fen., Józef Jackowski 1 mk., Fr. Knasiński 20, Adolf Gumpert P. K. po 50 fen., Jakób Derzyński 1 mk., Wojciech Jaworski, Wojc. Wienke, F. Paluszek po 50 fen. — Z Bracholina: Purczyński 50, Maryanna Brząkała 10, Anna Kalka, Ludw. Just po 10, Antonina Brząkała 30, Albert Wienke 50, Wojciech Bilecki 10, Gustaw Eichstaedt 50 fen., Jakób Popkowski 1 m.k., Józef Kus 30 fen. — Z Kiedrowa: Michał Jasiński 1 mk., Krzysztof Krönke, Piotr Krönke po 50 fen., Antoni Rozmarynowski 20, Marya Łukaszewska 10 fen., A. Stefaniak 1 mk., And. Kufel 10, Józef Kufel 30, W. Szumski 10 fen. — W Niemczynie zebrane 55,35 m. które złożyli: Wiktorja Wysocka, Kaźmirz Brodniewicz, Leokadya Prądzyńska, Stanisław Olsztyński Wawrzyn Pierchaleki, Antoni Gramza, Budnikowski po 1 m., Katarzyna Torzewska 50, Andrzej Boruś 10, M. Drzewiecki 5, W. Polczyński 10, T. Nelkowski 30 fen., Fr. Kowalczewski, Fr. Szymanek 10 fen. Antoni Piecharski 10, Jakób Kamiński 50, Rządkiewicz, Michał Kolańczyk, Józef Nowak, Kaźmirz Juńczewski po 10, Antoni Bema 20, Michał Jasiński 50, Anna Wiehlańska, Józef Wachowiak po 10 fen., X. X. z Niemczyńska 2 m., X. X. 2 m., Niemczynek 10 mk., dito 10 mk. — Za pośrednictwem X. dziekana Ryńskiego z Kozielska zebrane tamże 21 m.k.

* Kalendarz. Niedziela 18-go maja. Eryka kr. Wschód słońca o godzinie 4 minut 3, zachód o godzinie 7 minut 51.

Poniedziałek 19 maja. Pudencyanny, Piotra Cel.

RADY I WSKAZÓWKI.

* Najprostsze lekarstwo na febrę. Doktor Fliatow na podstawie wielu zaznaczonych w medycznej literaturze wypadków uleczenia febrzy przez użycie słonecznika w miejscu chininy nawet w takich wypadkach, gdzie żadne lekarstwa nie skutkowały, oraz na zasadzie własnych doświadczeń zaleca bardzo używanie słonecznika przeciwko upartej febrze, jako środka pewnego i taniego. Dla przyrządzenia lekarstwa bierze się kwiat i łodygę słonecznika, najlepiej jest jednak wziąć samą łodygę w czasie kwitnienia t. j. w końcu czerwca lub w początku lipca, pokrajać ją na kawałki, zsytać do flaszki i nalać spirytusem albo wódką. Nastawiony w ten sposób słonecznik na wodce dają dzieciom po stołowej łyżce, dorosłym po kieliszku, nalany zaś spirytus przyjmowany być powinien przez dzieci w ilości 5 do 25 kropli przed paroksyzmem, podczas niego i po nim. W literaturze medycznej wskazują się wypadki, w których febrę usuwano po 3 nawet dniach używania słonecznika, wówczas kiedy ani chinina, ani inne środki nie pomagały. Sprawozdanie dr. Fliatowa odczytane było w fizyczno-medycznym Towarzystwie w Moskwie, które zwróciło się do drogistów z prośbą zaopatrzenia składów, materiałów aptecznych i aptek w ten tak gorąco zalecony środek.

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

Sprawozdanie giełdowe. — Poznań, 16 maja.

4% listy zastawne poznańskie	101,80 m.
8 1/2% listy zastawne poznańskie	99 00 "
4% listy rentowe poznańskie	103,40 "
Zach.-pruskie 8 1/2% listy zast. rycerskie	99,20 "
Zach.-pruskie 8 1/2% listy zastawne nowe	99,20 "
Pruskie 4% listy rentowe	103,80 "
Poznańskie skcyjne stow. sprytowe	00 00 "
Poznański bank prowincjonalny	114,50 "
4% pożyczka niemiecka	107,60 "
8 1/2% pożyczka niemiecka	101,50 "
4% pożyczka pruska ukonsolidowana	106,50 "
8 1/2% pożyczka pruska ukonsolidowana	101,30 "
8 1/2% obligi długu państwa pruskiego	100 00 "
Austriacka renta złota	95,00 "
Austriacka renta srebrna	77,50 "
Austriacka renta papier. [4 1/2%]	77,00 "
Austriacka renta papier. [5%]	87,50 "
Polskie 5% listy zastawne	67,25 "
Polskie 4% listy likwidacyjne	63,80 "
Renta włoska	94,60 "
Renta węgierska złota	89,50 "
Banknoty rosyjskie za 100 rs.	230 00 "
Banknoty austriackie za 100 szl.	172,00 "
Banknoty francuskie za 100 fr.	81,10 "

Ceny targowe w Poznaniu. — Dnia 16 maja. (Sprawozdanie giełdowe.)

Towar (za 100 kilogramów)	Piękawy	Średni	Pośredni
Pszemica	8 90	18 20	17 —
Żyto	15 80	15 60	15 40
Jęczmień	17 —	14 —	13 —
Owies	16 30	15 70	—
Kartofle	2 80	2 20	—
Tatarska	—	—	—

(Urzędowe sprawozdanie targowe komisji targowej miasta Poznania.)

Inne artykuły.	Cena					
	najwyż.	najniższ.	przecięt.			
	℥	š	℥	š		
Słoma	5	50	5	25	6	38
Siano	5	—	4	75	4	88
Kartofle	4	—	2	40	3	20
Wołow. od łopatki	1	40	1	20	1	30
Wołow. od brzucha	1	20	1	—	1	10
Wieprzowina. . . .	1	60	1	40	1	50
Cielęcina	1	40	1	20	1	30
Skopowina	1	20	1	10	1	15
Słonina	1	80	1	60	1	70
Masło	2	40	1	80	2	10
Łój wołowy	1	—	—	80	—	90
Jaja za kope	2	20	2	10	2	15

Giełda bydgoska, 14 maja. — (Sprawozdanie izby handlowej.) Pszenica: piękna 181—183 m., pośled. wedle gat. 175—180 m., najpięk. nad notow. Żyto: wedle gat. 153 55 m., najpięk. nad notow. Jęczmień: dla browarów 160—165 m., na paszę 140—150 m. — Owies wedle gatunku 150—160 m. Groch: do gotow. 160—170 m., na paszę 140—155 m. Wyka: 150—160 m. — Okowita: (50-ta konsumpcja) 52,50 m. (70 ta) 32,50 m.

(Za wszelkie ogłoszenia, oraz za reklamy podane poniżej, Redakcja nie bierze żadnej odpowiedzialności.)

(NADESZŁANO.)

Marsala, Niemiecko-włosk. Stowarzyszenie, nia wewozu wina, marka: nr. 25, 26 i 27, przyjem. lekkie, czystego smaku wina deserowe po umiarkowanych cenach. Zastępują Madere i Szery. Za zupełną czystość gwarancja, kontrola rządowa. Najwyższa nagroda na kolonijnej wystawie fachowej napoju, środków utrzymania ludowego i żywienia wojska oraz na kolonijnej wystawie międzynarodowej środków żywności i potrzeb domowych. Nabyć można u W. F. Meyera & Co., pl. Wilhelmowski w Poznaniu.

Dnia 15 maja, o pół do dwunastej w nocy przeniosła się do wieczności po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach opatrzona św. Sakramentami, nasza najukochańsza matka i babka, św. pamięci (5144)

Prakseda z Melhornów Pankowska.

Pogrzeb z Kwiatkowa do Ocięża odbędzie się w niedzielę o godzinie 6 tej wieczorem, o czym krewnym i znajomym donoszą w smutku pogrzebni

dzieci i wnuki.

Kwistków p. Ostrowem, dnia 18. 5. 90.

Dnia 16 b. m. po poł. zasnął w Bogu nasz współpracownik i towarzyszy ś p.

Władysław Mikołajewski.

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek z domu żałoby, ul. Wilhelmowska, o czym donosi

Personel destylacji: Friedmann i Alport.

Wystawa ogrodnicza w Poznaniu

w Sterna hotelu, ul. Wilhelmowska nr. 1, codziennie otwarta od godz. 9 rano do wieczora.

Parki w zmniejszeniu grotty, skały, grupa cesarska, stare pnice sztucznie zarosnięte, jako też wszelkie wyroby z świeżych kwiatów i z zasuszonych traw i palm.

Nowości nie znane dotąd w ogrodnictwie. Wstępne od osoby 1 mr., dzieci placą połowę (5146)

W. Kwiatkowski.

Nożyce do owiec, do szpalerów i do róż, Szafy do lodu najnowszej konstrukcji, (5153) Maszynki amerykańskie do lodów robienia, Siatki drutowe w niebieskim i zielonym kolorze, Narzędzia ogrodnicze wszelkiego rodzaju, Liny drutowe do transmisji i do oparkania, Żelaza rytowane do wypiekania opłatków, Szafki żelazne ogniotrwałe i szkatulki, Wagi decymalne do ważenia bydła, wełny, zboża etc., Narzędzia do buraków

poleca

handel żelaza

F. Oberfelta i Spółki.

Szanownej Publiczności miasta Inowrocławia i okolicy donoszę uprzejmie, iż utworzyłem tutaj w mieście przy ulicy Wąlowej nr. 3 (Krzyżówka) (5112)

handel towarów kolonialnych,

skład piw krajowych i zagranicznych, wyszynk wódek i destylacji.

Polecam przedsiębiorstwo moje łaskawym względem Szanownej Publiczności i zostaję Z głębokim uszanowaniem

S. Szokalski w Inowrocławiu.

Wielki wybór eleganckich

kapeluszy

koronkowych i słomkowych poleca po cenach nader przystępnych

A. F. Modrzyński,

magazyn strojów, Poznań, ul. Jezuicka 12. (Narożnik Starego Rynku).

UWAGA: Zamówienia z prowincji wykonuje się śpiesznie i jak najrzetelniej.

Do 100 cent. zdrowej cebuli twardej, znaczny jeszcze zapas suszonych gruszek w kilku gatunkach oraz ogórki marynowane poleca tanio (5154)

Jakób Pańczak

ul. Wrocławska nr. 36.

Papier

do pakowania, papiery szare, papiery skórzane oraz wszelkie materiały piśmienne poleca jak najtaniej

D. Friedländer,

Poznań, ulica Butelska 12

Licytacja

w poniedziałek dnia 19-go bm. o godz. 10 rano sprzedawane będą w Swarzędzu na gruncie Sebastiana, rozmaite lekkie i ciężkie wozy, oraz należące do nich przedmioty, więcej dajacemu. (5157)

Kefir

codziennie świeży oraz (5123) grzybki kefirowe

polecają **Jasiński & Olyński,** drogeria, św. Marcina nr. 62.

Papier

do zawijania masła, sera, towarów mięsnych, nieprzepuszczające tłuszczu, poleca jak najtaniej

D. Friedländer,

Poznań, ul. Butelska 12

Szuka się (5156)

kupna folwarku

około 400 mórg zdrowej ziemi z dobr. budynkami i kompletnym inwentarzem. Dokładne i śpieszne oferty upr. się pod lit. A. B. Nr. 175. Poznań, poście restante.

Delikatne flakry tkste.

Kista 10 funt m 4 za pobr. poczt. E. Degnen. wędzarnia, Swinemünde.

Amortyzacyjne pieniądze na kamienice lub majątki ziemskie, wypowiedzialne lub niewypowiedzialne na 1 hipoteki po 4% jak na budowie kamienic w ratach, kościelne po 4 1/2% tylko po landz. prywatne po 5% na kamienice po banku lub po landzafacie do 2/3 taksy landzafatowej wypożyczają Wł. Szafarkiewicz, (5147) Poznań, ul. Wodna 4

Oberża

jedna jedyna we wsi bez żadnych innych kram, 2 mile od najbliższ. miasta gdzie 1,000 mieszk., kościół, 2 szkoły ze zdrowych balii pod dachówką o 3 pokojach, wielką salą, kuchnią, 2 komory, wygodne sklepy, nowo masiw. murów. stajnia, obora pod dachów., stodoła do tej 58 mórg obsianej dobrej ziemi z 3 morg. łąki i cokolwiek boru z inwentarzem żywym i martwym jest za cenę 7,000 tal. do sprzedania. Wpłaty do 3,000 tal. 2 piętr, gdzie

Kamienica

z wyszynkiem kramem i piekarnią przynosząca rocznie z lokatorów 1,795 mk., na ulicy najwięcej ożywionej w mieście gdzie sąd ziemski i okręgowy, wojsko i gimnazjum jest za cenę 9,000 tal. do sprzedania. Warunki kupna bardzo przystępne. Wpł 1,500 tal. o dwóch gankach

Wiatrak

o dwóch gankach 2 cylindry z żubrownikiem, kamien. francuskimi w okolicy nader donośnej jest zaraz lub 1. 10 rb. do wydzierżawienia. Dzierżawa roczna 85 tal. i 50 tal. kaucyi (5141)

Znajdą miejsce: **Ekonom** kawaler na 400 mrk, stół pański i pranie zaraz.

Owczarz z dobr. świadectw na dobre zasługi i deputat od sztuki. Miejsce trwałe od 1. 7 rb.

2 kucharki, umieć dobrze gotować na stół pański od 1. 7 rb. na pensję od 40 do 50 tal. Łaskawe zgłoszenia do biura informacyjnego

„Concordia“ w Ostrowie, ulica Gimnazjalna.

Panna służąca, dosk. krawcowa, milej powierzch., z dobr. świad. potrzebna od 1 lipca do hrab. domu. P. Teyssandier, W. Garbary 46.

Urządnik gospod. kawaler z dobr. świad. potrzeb. od 1 lipca na 500 mk. pens. i wol. pranie. P. Teyssandier, W. Garbary 46. I.

Urządnik gospod., kawaler z dobr. świad. potrzeb. od 1 lipca na folwark na 400 mk. pensyi. P. Teyssandier, W. Garbary 46.

Pisarz gospod., kaw. z dobr. świad. potrzeb. od 1 lipca na 300 mk. pensyi. (5150) P. Teyssandier, W. Garbary 46.

Kilku gorzelników

zonaty i kawal, mających przynajmniej 6 lat prakt., z chlubi świad. z dużych gorzelni. Obzn. gruntownie z zacierami zbożowymi z kaucją 300 do 400 rubli, potrzeba do Polski i do Rosyi na bardzo wysoką pensję, tanytem i deputat. Kontrakt można zawrzeć natychmiast na kilka lat. O śpieszne osobiste zgłoszenia się do biura uprasza

P. Teyssandier, Poznań, W. Garbary nr. 46.

Pisarz gospod. kaw. z dobr. świad. potrzeb. od 1 lipca na 200 mk. pensyi P. Teyssandier, W. Garbary 46.

Pisarz gospod., z dobr. świad. potrzebny natychmiast na 240 i 300 mk. pensyi. P. Teyssandier, W. Garbary 46.

Elew gospod. potrzeb. zaraz i od 1 lipca do znacz. majątku na 120 mk. pensyi P. Teyssandier, W. Garbary 46.

Urządnik gospod. zony w starsz. wieku, z chlubi. świad. potrzebny od 1 lipca na osobny majątek na 600 mk. pensyi i odpowiedni deputat P. Teyssandier, W. Garbary 46.

Kucharz zony, potrzeb. od 1 lipca do hrab. domu na 100 tal. pens. i wysoki deputat. P. Teyssandier, W. Garbary 46.

Potrzeba od lipca: **Gospodynini** z praniem i prasowaniem na 50 do 60 talar.

Pracznica znakomita. (5145) **Kucharka** pańska na 60 tal.

Kucharz kawal. z ogrodem na 100 talarów.

Kucharz kawal. na 120 tal.

Służący kawaler na 80 talar. Zgłosz. zaraz z kopią świad. do biura

Jadwigi Szymańskiej, Poznań, Św. Marcin nr. 76. p.

Maszynista-kowal zony. potrzebny zaraz na 100 tal. pens. i ordynaryj.

W miejsce poszczególnie Szanownym interesantom do wiadomości, iż posady

rzadzcy dobr

w majątności **Leg.**

Wola, **Karłowice 1** **Kaczkowo**

od 1. 7. b. r. już obsadzone. Centralne biuro zleceń, Drwęski i Langner, Poznań.

3 pisarzy gospod. do znacznego bardzo wzorowego majątku potrzeba od 1. 7. rb. Kopie świadectw upr. Drwęski i Langner centralne biuro zleceń w Poznaniu, ul. Wielk. Rycerska 10. Oba miejsca w pow. szamotulskim na 300 do 360 mk.

MENTOR

odnośnie guwerner, akademicznie kształcony, a w każdym razie taki, który przynajmniej gimnazjum ukończył, przedewszystkiem dosk.

matematyk potrzebny natychmiast z pensją 500 tal. itd. o życ orys uprasza

Centralne biuro zleceń **Drwęski i Langner** w Poznaniu, ul. W. Rycerska 10.

2 kowali obznanych z prowadzeniem maszyn na wysokie zasługi i sutą ordyn. potrzeba do pow. Gnieźnieńskiego i Szamotulskiego zaraz.

Drwęski i Langner w Poznaniu, ulica W. Rycerska 10.

Pisarz gosp. doświadczony w chowie inwentarza i pielęgn. cieląt potrzebny od 1. 7. br. do znacz. hrab. majątku niedaleko Poznania.

Drwęski i Langner w Poznaniu, ul. W. Rycerska 10.

Urządnik gospod. potrzebny w okolicy Inowrocławia natychm. Drwęski i Langner w Poznaniu, ul. Wielka Rycerska 10.

Pisarz gosp. potrzeb. natychmiast do pow. jarocińskiego. Drwęski i Langner w Poznaniu.

2 włódcarzy potrzebuje Centralne biuro zleceń **DRWĘSKI i LANGNER** w Poznaniu, W. Rycerska 10.

Przykrawacz

kawaler, członek akademii krawieckiej w Dreźnie, posiadający odpowiednie wiadomości prowadzenia interesu i księzek, który lat kilka prowadził takie przedsiębiorstwo, przebywający obecnie za granicą, ma zamiar przyjąć posadę w Wielk. Księstwie Pozn. lub w Prusach Zachodnich. Na życzenie prześle się kopie świadectw z dołączeniem fotografii. Zgłoszenia do ekspedycji Wielkopolańska p. nr. 5135.

Subjekta

ile możliwości starszego do handlu towarów kol. od 1 lipca rb. szuka

J. N. Leitgeber.

Kowala

kawalera, który także potrafi prowadzić lokomobile, szuka zaraz **Dom.**

Sierosław p. Dombrowką.

Gospodynini do samodzielnego zarządu potrzebna na Litwę do znacz. hrab. dóbr na wysoką pens. Starszy wiek i język niemiecki są konieczne.

Drwęski i Langner w Poznaniu, ul. W. Rycerska 10.

Gorzelnicy kaw. z kauc. 1000 mk. potrzebny od 1. 7. br. (5149) Drwęski i Langner w Poznaniu.

Służący zony, bezdziet. wolny od wojsk., lat 32 w. szuka miejsca choćby za samotn., zaraz albo od 1 lipca. Bardzo skromne wymagania. Na żądanie prześle się kopie świadectw. Zgłosz. do eksped. Wielkopolańska pod n. 5136.

Gospodynini, znająca się gospodarstwie, szuka miejsca na probostwo lub osobny folwark. Zgłoszenia uprasza się przelać do

Witkowskiej, (5137) Poznań, Rybaki nr. 9.

Kucharz, zony, bezdziet. wolny od 1. 7. na ordynaryj lub za samotnego. Może się również trudnić ogrodem. O zgłoszenia prosi

Józef Klabecki, (5138) Poznań, Rybaki 9.

2 zdomi (5140)

czeladn. siodlarscy

za wysokim wynagrodzeniem mogą się do mnie zgłosić.

Samuel J. Brandt. Handel skór

Panne, skromnie wychowaną, przyjmie się od 1-go lipca do handlu kolonialnego, jako też do zastępowania pani domu, za skromnem wynagrodzeniem. Zgłoszenia osob. albo listowne przyjmuje

F. Sosnowska, wdowa w Klecku.

Kto żąda odpowiedzi nich nadśle znaczek pocztowy.

Ucznia (5133)

szuka **A. W. Żuromski,** cukiernia w Poznaniu.

Chłopca

do kredensu, syna porządnego rodziców, szuka zaraz, lub od 1 lipca r b (5130)

J. Wesolowski, Słupia powiat Kępiński (Kr. Kępny).

Do wynajęcia: ładny pokój duży, dla 1 lub 2 osób, następnie mały pokój każdego czasu. Przyjmuje także osoby z prowincji, któreby prywatnie chciały zamieszkać lub nocować. Polecam kawę, herbatę, prywatne obiady i kolacje.

M. Dziembowska, W. Garbary 43.

Zgubiono dn. 16 maja rb. tzw. „baki“ do rżnięcia gwinu.

Uprasza się oddać u **Jana Goltza,** Grobla nr. 17 II p. (5134)

(Dodatek.)

HEYDUCKI & EICHSTAEDT

POZNAŃ — BAZAR

polecają:

Płaszcze, dołmany, paletociki.
Materye jedwabne i wełniane.
Suknie odpasowane.
Barchany drukowane.
Materye meblowe i plusze.
Dywany smyrneńskie, brukselskie, pluszowe we wszystkich wielkościach.
Kapy na łóżka. (4997)
Chodniki wełniane i ceratowe.
Linoleum na podłogi.
Firanki i story białe, crème i kolorowe.
Koszule męskie i damskie.
Negleze.
Szkarpetki i pończochy.
Płótna śląskie i bilefeldskie.
Stołowizne śląską i bilefeldską.
Chustki płócienne i batystowe
 po cenie umiarkowanej, a za gotówkę odpowiedni rabat.

Od dnia dzisiejszego
 sprzedajemy nasze uznane za naj-
 lepsze

Machiny do szycia Singera

z wysokim miejscem do przejścia (hoher Durchgangsraum) oraz z wszelkimi aparatami tylko

za marek 80

także i na miesięczne odpłaty.

(5027)

Pincus Wolff & Co.,

właśc. Rosenfeld w Inowrocławiu.

D. Dybizbański (Huebner)

św. Marcin nr. 58, (narożnik ulicy Rycerskiej),

poleca swój skład złotniczo-zegarmistrzowski, bogato zaopatrzony w zegarki zegary i biżuterię wszelk. rodzaju. Zegarki **jedynie prawdziwe genewskie** srebrne kluczykowe w cenie od 18—25 mk.
 Zegarki srebrne Remontoir w cenie od 20—40 „
 „ „ Ankrowe „ „ 30—75 „
 „ „ złote damskie „ „ 27—300 „
 „ „ męskie „ „ 40—500 „
 Budziki fryburskie „ „ 6—24 „
 Wielki wybór regulatorów „ „ 15—200 „

Również polecam w **dziale złotniczym** garnitury złote, breszki, bransoletki, medaliony, kohe, kołczyki, korale, pierścionki do zaręczyn i inne fasonowe, **obraczki ślubne** już gotowe, lub nowe wykonują takowe na zamówienia, tudzież polecam rozmaite wyroby ze srebra i alfenidy, stosowne na podarki ślubne i jubileuszowe.

Przewielebnemu Duchowieństwu i Szanownym dozorem kościoła mam zaszczyt zakomunikować i zwrócić uwagę na **naczynia kościelne** bardzo gustownie wykonane i po możliwie niskich cenach.

Reparacje wszelkiego rodzaju, w zakres ten wchodzące, wykonuję śpiesznie i akuracie. (5110)

Korzystna sposobność dla kupców polskich! Sprzedaż handlu.

W ożywionem mieście Wielk. Księstwa Pozn. w dobrej okolicy jest do sprzedania z powodu innego przedsiębiorstwa istniejący już od lat 20 i dobrze się opłacający **skład towarów lokalowych, modnych, krótkich** oraz **kolonialnych**. Lokal handlowy kupić można albo też wynająć pod bardzo przystępnymi warunkami. Oferty nadesłać do eksped. Wielkopolanina pod nr. 5020.

100 arkuszy papieru list. 50 „
 100 arkuszy ang. bilecików 50 „
 100 kopert 30 „
 500 arkuszy pap. koncept. 2,50 „
 500 arkuszy papier. kancel. 3,50 „
 Świece stearynowe i parafin. 30 „
 12 zeszytów do pisanja 75 „
 12 tuzin. piór 60 „
 12 trzonków 10 „

E. Löwenthal,

4839) pod Ratuszem nr. 5.

Do siewu!

Seradellę, koniczyne, lucernę, ówkie, marchew oraz wszelkie inne nasiona polne, traw i warzyw najlepiej i najtaniej dostać można w moim składzie żelaza i nasion

Moritz Tuch,

Poznań, ul. Szeroka 18b.
 Skład tektury na dachy, smołowca, cementu itd. (4012)

Wychodźcy i podróżujący do Ameryki,

chcący podróżować pod opieką stowarzyszenia św. Rafała, zechcą się udać z ufnością do niżej podpisanego koncesjonowanego agenta, piśmiennie lub ustnie, od którego otrzymają bezpłatnie każde pożądané wyjaśnienie. (4407)

Adam Spektorek

w Chodzieżu (Kolmar i. P.)

10 książek treści religijnej zamiast za 9 marek

tylko za 2 marki.

- 1) Ołtarzyk katolicki, czyli książka do nabożeństwa. obejmująca modlitwy najdawniejsze i najwyklesze. S.r 623, cena 2 mk
- 2) Tomasz à Kempis. Ogródek różany. 40 fen. (5083)
- 3) „ „ O poznawaniu własnych ułomności. 1 mk.
- 4) „ „ O samotności i milczeniu. 40 fen.
- 5) Żywot św. Jana Chryzostoma. 50 fen.
- 6) Śpiewy nabożne do użytku katolików, wyd. X. T. Kiliński. 75 fen.
- 7) Wierna Róża, czyli zwycięstwo wiary katolickiej, powieść przez K. Markę. 1 mk.
- 8) Nabożeństwo na czas procesyi Bożego Ciała. 15 fen.
- 9) Bóg i ludzkość, mężczyzna i kobieta. 2 marki
- 10) Jalmuzna, gawęda ludowa p. Chęcińskiego. 1 markę.

poleca:

Księgarnia N. Kamińskiego i Sp. w Poznaniu (Bazar).

(Na porto prosimy dołączyć na odległość 10 mil 20 fen., na dalszą 30 f.)

Ołtarzyki do noszenia,

figury Chrystusa z drzewa i cyny od 20 ctm. do naturalnej wielkości, chrzcielnice, latarki przed procesyą, obrazy do chorągwi, dzwonki harmonijne itd. itd. po znacznie niższych cenach poleca **skład sprzętów kościelnych.**

W. Trzecińskiego, Poznań, ul. Wodna nr. 22.

Z dniem 14 kwietnia osiedlam się w **Poznaniu** jako **specjalista w chorobach kobiecych i w położnictwie**, otwierając jednocześnie **Klinię prywatną dla chorób kobiecych** przy ul. Ludwiki nr. 3, parter

Dr. Pomorski,

były asystent prof. Grawitza w Gryfii i A. Martina w Berlinie. (4417)

Przyjmuję codziennie od godz. 10—11 rano i od 3—5 po południu. Poliklinika bezpłatna od godz. 12—1 w połod.

Maryacelskie krople żołądkowe

skutkujące znakomicie

na wszelkie choroby żołądka.

Nierównane na brak apetytu, słabość żołądka, cuchnący oddech, wzdęcia, odbijanie kwasem, kolkę, katar żołądkowy, zgaga, tworzenie się piasku moczowego, na zbytłą produkcję flegmy, żółtaczkę, obrzędzenie i przeciw wómitom, na żołądka pochodzący ból głowy i kuroze żołądkowe, obstrakcyę, przeładowanie żołądka potrawami i napojami, na robaki, na cierpienia śledziony, wątroby i hemoroidy. Cena flakoniku z przepisem 80 fen., podwójnego flakoniku 1,40 mk.

Główną wysyłkę uskutecznia aptekarz **Karól Brady** w Kromierzu (Kremsier in Mähren). (1756)

Maryacelskie pigułki

przeczyszczające.

Używane od wielu lat z najlepszym skutkiem przeciwko zatwardzeniu i przeładowaniu żołądka pigułki te podrażniają teraz wielorako. Należy tedy zważać na powyższy znak ochronny i na podpis aptekarza C. BRADY w Kromierzu. — Cena pudełka, zawierającego 20 pigulek 40 fen., 6 pudełek 2 mk. — Za nadesłaniem należytości z dołączeniem portoryum karton z 6 pudełkami 2,40 mk., 2 kartony 4,40 mk., 3 kartony 6,40 mk.

Maryacelskie krople żołądkowe oraz Maryacelskie pigułki przeczyszczające nie są bynajmniej **środkami tajemni**, przepis podany jest dokładnie na każdym flaconie odnośnie pudełku.

Maryacelskie krople żołądkowe oraz Maryacelskie pigułki przeczyszczające prawdziwe dostać można w Poznaniu w król. uprzyw. Aptecce Czerwonej, u G. A. Walter (hurtownie), w Szamotułach w aptece pod Orłem, w Witkowie u apt. Sikorskiego, w Gołańczu u apt. A. Śmiśniewicza, w Trzcielu u apt. O. Koepscha, w Górznie w aptece, jako też prawie we wszystkich aptekach w Poznaniu.

B. Kalinowski,

Poznań, ulica Jezuicka nr. 1,

poleca swój **magazyn garderoby męskiej**, bogato zaopatrzony w najrozmaitsze materye krajowe i zagraniczne, oraz i gotową garderobę męską, wykonaną w własnej pracowni. Wszelkie zamówienia, wchodzące w zakres krawiectwa, wykonuję elegancko podług najnowszej metody i zurnali pod gwarancją dobrego leżenia. Przewielebnemu Duchowieństwu polecam rewerendy eleganckiego i praktycznego kroju. **Ceny bardzo przystępne.** (3975)

Dla uniknięcia pomyłek zwracam uwagę Szan. Publiczności, iż obecnie mój skład znajduje się **naprzeciw** dawniejszego przy **ulicy Jezuickiej nr. 1.**

Samuel Brandt, skład skór, Poznań, ul. Szeroka 8

poleca:

dla szewców:

skórę faldrową pocz. od 1,10 m.
 „ jalowiczą „ „ 1,00 m.
 brunatne kipsy „ „ 0,80 m.
 czarne kipsy „ „ 0,75 m.
 obciagane buty z tyłkami pocz. od 3,50 mk.
 błyszczące (spigłowe) końskie buty z tyłkami parę od 3,75 mk.
 sztebn. męskie kamasze od 2,50 m.
 sztebn. damskie kamasze końskie od 1,75 mk.
 sztebn. prawdz. kozłina sztuka od 2,50 mk.
 franc. brunatna cielęcina i satin po umiarkowanych cenach.
 wszelkie skóry na podeszwy od 60 f.
 brzuchy i karki od 50 fen.

Przy zapłacie gotówką oddają od talara 5 fen.

(4522)

dla siodlarzy:

skóry hałunówki od 75 fen.
 czarne blankówki od 1,10 mk.
 brunatne blankówki od 1,20 mk.
 skóra maszynowa od 1,20 mk.
 kupon maszyn. od 1,65 mk.
 dto. angielski od 2,00 m.
 skóra piersiowa od 1,20 mk.
 wszelkie obicia do uprząży z nowego srebra, tombakowe, czarne lakierowane i mosiężne, żelazne łańcuchy, pilśni (filz) na piersi, prawdziwy tran wątrobiany z Bergen, łój i t. d.

S. Wędzicki, Poznań.

Przeniósłszy handel mój z Rynku nr. 53/54 pod nr. 56 do domu fabryki czekolady i karmelków p. Frenzel i Sp., zaopatrzylem skład mój bardzo bogato

w towary galanteryjne, biżuterię i wyroby skórzanę, kuferki, torby do szkoły oraz wszelkie przedmioty do podróży.

Kupując z największych fabryk towary moje jestem w możności takowe po nadzwyczaj tanich cenach sprzedawać, jako to: (5129)

Kuferki elegancko odrobione, w każdej wielkości od 3 mk. do najdroższych.

Torby szkolne i do podróży już od 1 m. począwszy.

Portomonetki od 10 fen. do jak najszlachetniejszych.

Pugilaresy, teki do akt, weksli i listów.

Albumy do fotografii, poezji, już od 50 fen. począwszy aż do 50 mk.

Necesary do robótek i podróży.

Torebki do cygar i papierosów od 50 fen. aż do 25 marek.

Broszki, pierścionki, bransolety, naszyjniki, łańcuszki, medalliony i t. d.

w ogromnym wyborze, i to ze złota, srebra, niklu, pozłacane, posrebrzane, z żetu angielskiego.

Pisarki, stoliki do palenia, powieszadła do ręczników i garderoby w wielkim wyborze.

Ramki do fotografii, laski, mydła, perfumy, nożyki, guziczki do koszul i mankiet od 50 fen. począwszy do jak najlepszych.

Żelazo kute i walcowane,

odkładnie, lemiesz kute i stalowe do wszelkich pługów, osie toczone, szyny kolejowe, podciagi i okna żelazne do budowli, gwoździe drutowe, łańcuchy, smarowidło do wozów, wagi decymalne, wagi do ważenia bydła poleca i na żądanie rozsyła cenniki (4663)

T. KRZYŻANOWSKI, handel żelaza.

w Poznaniu, ul. Szewska 17.

BAJARZ czyli ZBIÓR ROZMAITYCH POWIASTEK.

Tom I zawiera: 1) O mądrym zajączu, który przebiegłego liska oszukał; 2) Kuma-Smierć; 3) Wieczny szewc; 4) O jednym Mazurze z pod Torunia; 5) Mądry Maciek; 6) Szczęśliwość Wojtki; 7) Strach; 8) O pastusku, który pasał 100 zajączków; 9) O Tomku żołnierzu, Janku wyrwidębie, Stefanku strzelcu, Franku dmuchacz, Stasku biegacz i Wasku zimniarzu; 10) Król-Wieśniak; 11) O Kasprze garbusku, który z krasnoludkiem miał sprawę; 12) Wyprawa Albertusa na Tatary (karykatura historycz.)

Tom II zawiera: 1) Czarodziejska fiasza, bajka irlandzka; 2) Jasko Czyzyk, powiastka bretońska; 3) Syn Olbrzyma, powiastka irlandzka; 4) Król-Charlak, historia ciekawa, sławna, zapomniana od dawna, znowu przypominana, przesłuchanie opisana; 5) Derwisz i dudki, powiastka wschodnia; 6) O trzech dziewczach-gołębicach; 7) Porwane dziecko; 8) Trzy jalmużny; 9) O zaklętej królownie; 10) O księciu Barabaszu-Karabaszu i jego kocie Myszołapie 11) Przygoda ze „Strachem“, zdarzenie prawdziwe, ale w „Bajarzu“ jednak umieszczone.

Tom III zawiera: 1) O sławnym czarodzieju Twardowskim i jego sztukach czarnoksiężnych; 2) O stole samokarmie, jagnięciu lub kucharku i kiju samobiju; 3) Rycerz ze zającem sercem; 4) O dwunastu zbójcach, podanie gminne z nad Obry; 5) Zemsta Czarownicy; 6) Spiewająca piszczałka; 7) Dar Krasnoludka; 8) Tamarynda, powiastka udatna a do „Bajarza“ zdatna.

Cena pojedynczego egzemplarza wynosi 50 fen. Kto na deśle 1 markę 10 fen. odbierze wszystkie trzy tomy franko. — Do nabycia u Fr. Chocieszyńskiego, Poznań, Wodna ulica 15.

Praktyczna kucharka,

czyli tanie i praktyczne przepisy przyrządzania

wszelkich potraw, mięs, ryb, wędlin, sosów, sup, jarzyn, ciast zwykłych i wielkanocnych, strucl, legumin, soków, konfitur, galaret, tortów, lodów, wraz z dodatkiem zawierającym sposoby robienia kiszek i salcesonów, oraz przygotowywania rozmaitych wódek i likworów.

Dzielną to zawierającą przeszło osiem arkuszy druku, zaleca się przede wszystkim życzliwemu i zawiera wszystko co dobra gospodyni lub kucharka wiedzieć powinna, kiedy przygotowuje śniadania, obiady i kolacje tak zwyczajne jak i wykwintniejsze. Przepisy wszystkie są łatwo wykonalne i zastosowane do potrzeb skromniejszych, oprócz tego są przez doświadczoną gospodynię wypróbowane. Przepisy robienia nalewek, wódek i likworów odznaczają się taniością a przy, tem znakomitym smakiem.

Cena egz. broszur. 75 fen., w oprawie 1 mrk.

Pieniądze przesyłać można w liście w znaczkach pocztowych, dołączysz 10 fen. na porto. Listy pod adresem:

Fr. Chocieszyński, Poznań, Wodna ulica 15.

TANIO! S. BRZESKI TANIO!

poleca swój bogato zaopatrzony

skład gotowej garderoby męskiej i dla chłopców.

Ubrania	począwszy od 15,00—66,00 mk.	Marynarki	„ „ 7,00—25,00 mk.
Paletoty	„ „ 10,00—45,00 mk.	Plaszcze od kurzu pocz. „	3 50—12,00 mk.
Spodnie	„ „ 5,00—20,00 mk.	Ubiorki dla chłopców „ „	3 50—15,00 mk.

Równocześnie zwraca uwagę na swój wielki skład sukna z krajowych, francuskich i angielskich fabryk. — Zamówienia wykonuję w 24 godzinach podług najnowszych żurnali i jak najstaranniej. (4076)

Poznań, Stary Rynek 52.

K. Barcikowski, drogeria.

Bazar i Św. Marcin 20.

poleca po cenach nader przystępnych i w doborowych gatunkach: Olej do maszyn, smarowidło os osie. Tran na szorsty i skóry. Mydło szczecińskie do prania. Mydło rzadkie białe i szare. Świece oliwne z białego czystego wosku tylko 1a. Olej do palenia, dobrze rafinowany. Petroleum salenowe. Mydło toaletowe i lekarskie. Świece stearynowe „Apollo“. Perfumy francuskie i angielskie. Farby, pokosty i lakiery. Sol kuchenna i bydlęcą luzno i w całych wagonach. Makuchy rzeplowe i lniane. Herbaty w doborowych gatunkach. Prawdziwe francuskie Arai, Cognac i Rum. Wszelkie korzenie i wanilie burbonską. Oliwę do potraw w najprzedniejszym gatunku. Czekolady, Cacao w puszkach i luzno itd. itd.

Na porę wiosenno-latową

polecam mój bogato zaopatrzony magazyn w najnowsze materye z pierwszorzędnych fabryk zagranicznych i krajowych, ręcząc za staranne i modne wykonanie wszelkich powierzonych mi prac, w zakres krawiectwa wchodzących.

Ceny przystępne.

K. Skoraczewski,
KRAWIEC,
Poznań, plac Wilhelmowski nr. 4.

Podręcznik do pisania listów,

w którym wyłożona jest jasno i treściwie nauka o pisaniu listów, oraz liczne wzory tychże.

Treść: Słowno o ważności listów. Krótka nauka o pisaniu listów. Najważniejsze przepisy pocztowe. O tytułach w listach. Listy zawierające prośby. Z powinszowaniami. Dziękczynne i przeproszące. Wzory listów dla dzieci (43 listy). Listy opisujące, w których obszernie opisany Poznań. Pocieszające. Listy przemysłowo-handlowe. Rozdział ten zawiera: okólnik dla rozpoczynającego zawód kupca; okólnik przemysłowca; o przeniesieniu handlu; o powiększeniu składu; kupiec lokoiowy prosi księdza o poparcie; podobny list do właściciela ziemskiego; kupiec skór do cechu szewskiego; list Polki do założenia handlu; o książkach kupieckich; kupczyk prosi o umieszczenie; wuj do siostrzeńca o obraniu zawodu; wniosek przemysłowca o pożyczkę; list do młodego kupca, pragnącego założyć handel.

Oprócz tego znajdują się bilety, wzory kart pocztowych, kwity, rewersy, rachunki i różne listy. Wogóle książka ta zawiera 152 listów i 100 wpisów imiennikowych. Jest to najtańszy i najpraktyczniejszy polski listownik.

Cena wynosi 1 mk., z oprawą 1,25 mk., na przesyłkę franko dopłaca się 10 fen. Zamawiać pod adresem:

Fr. Chocieszyński, Poznań, ul. Wodna 15.

Tasiemiec wywołuje wiele chorób

i tysiące osób cierpi na niego,

nie wiedząc wcale o tem, a po największej części bywają oni leczeni na bladaczkę, na brak krwi, na katar i cierpienia żołądkowe.

Pewnymi oznakami tasiemca są: obserwowane odchodzenie członków, podobnych do makaronu lub pestek dyniowych.

Inne zaś jeszcze oznaki: bladeść twarzy, mdły wzrok, sine na oko, zawsze obłożony język, słabe trawienie, brak apetytu na przemian z wielkim głodem, młodość, nawet omdlenie przy czym zółtku, wznoszenie się kłębka aż do gardła, silniejsze napływanie ślin do ust, kwas żołądkowy, palenie zgagi, częste odbijanie się, zawrót i częstszy ból głowy, nieregularny stolec, świerzbienie w kiszce odchodowej i nosie, kolki, wzdymania i faliste poruszanie, słabość członków, ssące i zgające bóle w kiszkiach, bicie serca, brak menstruacji i zgaśnięcie w bokach. (4855)

Każdego tasiemca usuwam w dwóch godzinach kompletnie bez niebezpieczeństwa.

Środek mój kosztuje 6 marek 50 fen.

Pismienne zapytania proszę przysyłać pod moim adresem wprost do Poznania. — Prospekt darmi i opłacone.

W. Grünberg, Poznań, św. Marcin nr. 28.

Łasawy Panie Grünberg! Jak dla innych, tak i dla mnie było lekarstwo Pana nie bez skutku, gdyż na dniu niżej podanym zostałem po zacyu lek-stwa w jednej godzinie uzdrowiony, za co Panu serdecznie składam podziękowanie i przyznaję, że ten środek łatwy do użycia przywrócił mi zdrowie, wywołując tego nieznosnego robaka (tasiemca), który tyle rozmaitych nieprzyjemnych sprawiał uczuć. Mam zaszczyt prosić podziękowania złożyć Panu moje serdeczne pozdrowienie i ukłony. Z szacunkiem
A. Karchowski,
urzędnik gospodarczy.
Wielkowieś, 24 października 1880.

Największy skład i fabryka zegarków

w Poznaniu, ul. Wrocławska 30, poleca wielki wybór zegarków kieszonkowych, budzików, regulatorów i zegarków ściennych, ratenowskich okularów i optycznych instrumentów, jako też wielki wybór przedmiotów ze srebra i złota.

Wszelkie reparacje wykonuję w najkrótszym czasie pod gwarancją i po cenach umiarkowanych. Cenniki ilustrowane franko. Zamówienia zamiejscowe odwrotną pocztą (4657)

J. Bialas,
zegarm., złotnik, optyk i rytownik.

Wszelkie zapasy towarów wyprzedają po nadzwyczaj tanich cenach, ponieważ na św. Jan rb. opuszczę Kórnik.
M. Spiro.

Oberża w mieście w polskiej okolicy w najlepszym biegu, będąca i znajdująca się w korzystnym położeniu, jest dla choroby właściciela każdej chwili do sprzedania. Wpłaty 10,000 mk. konsens na wyszynk zapewniony. Zgłoszenia do eksped. Wielkopolańska pod nr. 4788.

Polecam dziełko pod tyt.:

„Róża leśna“,
powiastka z życia Indian amerykańskich napisał
Fr. Xaw. Tuczyński.
Cena 50 fen., za co franko.
Listy adresować należy:
Fr. Chocieszyński,
Poznań, ul. Wodna 15.

Szanownej Publiczności polecam moje już w różnych większych miastach uznane za wyborne

Piwo Grodziskie,

prosząc o wczesne zamówienia na **piwo marcowe.**

J. Chocieszyński,

najnowszy browar eksportowy piwa grodziskiego
w Grodzisku (Graetz).

W I N A

górnio-węgierskie, francuzkie, krajowe
również

koniaki francuzkie i niemieckie,
araki i rumy

poleca po nader przystępnych cenach

S. Olszewski dawniej **J. Freudenreich**
w Poznaniu, Rynek 42.

Handel win hurtowny i detaliczny.

Tanio!

Tanio!

Polecam mój

(3407)

Wielki Skład

Ubrań marynarkowych od 12—36 mk.
Ubrań surdutowych od 20 i 45 "
Paletotów latowych od 12—35 "
Spodni od 4—15 "
Dobre kamgarne ubrania od 33 "

Ubrań dla chłopców w **wielkim wyborze.** Zarazem polecam mój wielki skład materii niemieckich i angielskich i wykonuję także garderobę męską podług miary modnie i dobrze leżącą po uderzająco tanich cenach.

E. Marcus,

ul. Wrocławska nr. 1.

Proszę uważać na firmę!

Grabie konne do zgrabiania koniczyzny, siana, zboża itp. Pługi jedno-, 2- i 3-skibowe. Walce pierścieniowe i kolczyste. (4380)

Brony i spulchniacze.

Pługi do obsypywania i wypielania.

Młockarnie, maneże i wialnie poprawnego systemu.

Żelazne okna do budowli i pompy żelazne podwórzowe polecają po cenach umiarkowanych:

Bracia Lesser, Poznań, ul. Mała Rycerska 4.

Poznań. Skład piwa Poznań.

poleca po zniżonych cenach dobre gatunki piwa: (5029)

prawdziwe Kobylepolskie piwo	50	butelek	3,75 mk.
Bawarskie od p. C. Bähnische	50	"	3,75 mk.
prawdziwe Grodziskie	50	"	3,75 "
stare odleżałe Grodziskie	50	"	4,50 "
prawdziwe Kulmbachskie	50	"	8,25 "
Wrocławskie pszenne czyli słodowe dla chorych	50	"	4,75 "
w małych ilościach Kobylepolskie, Bawarskie i Grodziskie	6	"	0,50 "

J. Wieloch, St. Rynek nr. 4.

CZERWONA APTEKA

w Poznaniu, Stary Rynek 37.
poleca

1) Krople św. Jakóba. Doświadczono, jako nadzwyczaj skuteczne przeciw cierpieniom żołądkowym, złemu trawieniu, katarowi żołądkowemu i słabości, fl 1 mr. i 2 mr.

2) Eucalyptus, esencją do ust i zębów i Eucalyptus, proszek do zębów. Najlepszy środek ochronny i do konserwowania zębów i dziąseł, skutkiem swych nadzwyczajnych antyseptycznych przymiotów. Butelka 1 mk., pudełko proszku 75 fen.

3) Krople i herbata, krew oczyszczająca, po 75 fen.

4) Pigułki żelazne, przyrządzone z kwasu mlecznego żelaza, polecane przez lekarzy, nadzwyczaj skuteczne w razie niedokrwistości, blednicy, nerwozy itd., pud. 1 mk.

Rabarbarowe pigułki na flegmę i na cierpienia żołądka, najlepszy i najskuteczniejszy środek przeczyszczający, pudełko po 50 fen.

5) Ruski balsam spirytusowy przeciwko reumatyzmowi i udarowi, butelka 50 fen. i 1 markę

6) Prof. dr. Hebry masło na liszaje [Blei Crème]. Cena 1 i 2 mk. Masło ta jest nadzwyczaj gojącym środkiem przeciw liszajom skórnej ostrości, zapaleniu skóry cieczy solnej (Salzfuss) chrostom gorączkowym, węgrom skórnym, w ogóle przeciw wszelkim gatunkom nieczystych skórnych wyrzutów. Prócz tego, jeżeli się masło tę na zapaloną ranę przyłoży, sprawia wielki skutek oraz usuwa na podszewie nagromadzone, szkodliwe stwardnienia, na wszelkie pocenie się nóg. Butelka 1 i 2 mk.

7) Radlauer'ski środek specjalny ku całkowitemu zniszczeniu naguiotków, zgęszczeniu skóry etc., fl. 60 fen. z pędzlem.

8) Prawdziwy dalmatyński proszek na owady, nadzwyczaj skuteczny przeciwko szwabom, pluskwom, muchom itd., w pudełku blaszanych z przyrządem do rozsypania po 25, 50 fen. i 1 m. funt kosztuje 3,50 mk. Proszek na mole w zamkniętych kapsułkach do wkładania we fałdy mebli i rzeczy itp., pud. 50 f. Papier na mole, arkusz 10 fn., karton z 10 arkuszami 80 fen.

10) Mydło szłazowe, doskonałe do upiększenia płci, paczka zaw 3 kawałki 50 fen. (4800)

11) Miód żywokostowy na kaszel i chrypkę, katar w krtani i płucach, brak oddechu, kłósz i drapanie w gardle. Butelka 60 fen.

Czerwona Apteka, Poznań, Stary Rynek 37.

Dla teatrów amatorskich!

Szlachta czynszowa,

komedyo-opera w 1 akcie, Jana Nep. Kamińskiego.

Cena 80 fen.

Fr. Chocieszyński, Poznań, ul. Wodna nr. 15.

Co dopiero opuścił prasę w 3-cim wydaniu:

Najlepszy Elementarz polski!

Elementarz Polski Poznański
(z aniołkiem)

jest najpraktyczniejszym i najlepszym z wszystkich elementarzy. Ułatwia on bardzo naukę pisania i czytania polskiego. Pod każdym wstępnym ćwiczeniem są wskazówki, pouczające jak trzeba z dziećmi przechodzić każde z ćwiczeń. Liczne ryciny przychodzą przy nauce w pomoc dziecku i uczącemu je.

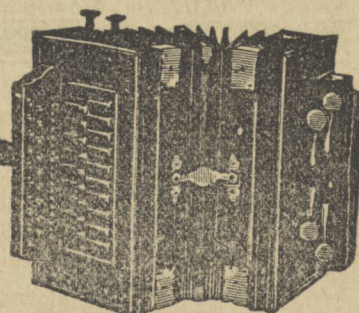
Dotychczas rozeszło się tego elementarza kilkadziesiąt tysięcy egzemplarzy. Cena bardzo niska, bo **tylko 30 fen.** za trwale oprawiony egzemplarz, 5 arkuszy (80 wielkich stron), z przesyłką franko **40 fen.** Pieniądze przelać należy w znaczkach pocztowych pod adresem:

Fr. Chocieszyński, Poznań, ul. Wodna nr. 15.

Szan. Publiczności polecam najnowszej konstrukcji trwale i piękne

harmoniki nowe:

- 10 klawiszami, 1 kluczem, ramami, mocna mk. 4,00
- 10 klawiszami, 2 kluczami, okuciem i podwójnym miechem mk. 5,00
- 10 klawisz., 2 klucz., większa z ozdobami i trąbkami mk. 6,50
- 10 klaw., 2 klucz., z otwartą klawiaturą, z okuciem i podwójnym miechem mk. 6,50
- 10 klaw., 2 klucz., z otwartą klawiaturą, z ozdobami, z okuciem i t. d. mk. 7,50
- 10 klawisz., 3 kluczami, wielka otwarta klawiatura, z okuciem i tercyami mk. 10,00
- 10 klawisz., 3 klucz., z większymi ozdobami, z tercyami lub bez tercy mk. 11,00
- 10 klawiszami, 6 klucz., 3 rzędy głosów, z okuciem i podwójnym miechem mk. 12,00
- 10 klawiszami, 4 klucz., 4 rzędy głosów, z tercyami, ozdobami i okuciem mk. 13,00
- 10 klawiszami, 8 klucz., 4 rzędy głosów, z tercyami lub oktawą mk. 14,00
- 19 klawiszami, 2 klawiatury, 4 basy, podwójny miech, okucie, piękna i trwała mk. 15,00

Reparacje wszelkich instrumentów muzycznych
wszelkie zamówienia przyjmuje i wykonuje odwrotną pocztą.

N. Zientkiewicz,

Poznań, Stary Rynek nr. 35, I piętro.

Po znżonej cenie.

Dzieła X. Kanonika Schmidta

w 10ciu tomach.

Tom I. zawiera: Róża z Tannenbergu. — Tom II: Henryś z Eichenfelsu i Węglarz z Walencyi. — Tom III: Wigilia Bożego Narodzenia i Stare zamczysko. — Tom IV: Eustachiusz. — Tom V: Koszyk kwiatów. — Tom VI: Krótka historia o Genowefie i Bolesław czyli ciąg dalszy i dokończenie historii o Genowefie. — Tom VII: Krzyżak drewniany i Krzak róży. — Tom VIII: Dobry Franuś i zły Kosuś. — Tom IX: Starzec z gór i Jajka wielkanocne. — Tom X. zawiera: 100 najcenniejszych powiastek.

Znane są pisma X. Kanonika Schmidta — Przekłady znajdują się we wszystkich prawie językach europejskich. Zamiłowanie cnoty, oraz zwracanie ciągłej uwagi na **pracę i modlitwę**, odznaczają takowe. Wybór nasz jest starannie dokonany i obejmuje **prawdziwe perły genialnego pisarza ludu i młodzieży.** W każdej bibliotece, chociażby najmniejszej, takowe znajdować się powinny, gdyż dają nam przyjemną rozrywkę, **uszlachetniają umysł i serce nasze.** Cenę przytem oznacziliśmy tak niską, iż nawet najmniej zamożnemu jest przystępna.

Tom pojedynczy kosztuje 50 fen. Kto zaś bierze wszystkie razem, otrzymuje takowe za 3 marki, z oprawą 4 marki. Pieniądze uprasza się przesyłać do wydawcy pod adresem:

Fr. Chocieszyński, Poznań, Wodna ul. 15.

Bukiet najciesniejszych powiastek dla śmiechu i zabawy

wyszedł w drugim pomnożonym wydaniu i jest do nabycia u niżej popisanego. Cena 40 fen. z przesyłką franko 50 fen. (Nadsyłki najlepiej w znaczkach pocztowych.)

Książeczka ta, bardzo ciekawa, zawiera pomiędzy innemi następujące powiastki: I. Jak to Łuka czegoś szuka, historia znakomita, a tak dobra wymieniona, — i tak ślicznie opisana, że ją co dzień zawsze z rana każdy Łuka czytać powinien. II. O Maćku junaku, co na haku swe dziecko powiesił i z tego się jeszcze naśmiewał. III. Pinkus zapakowany, powiastka chociaż żydowska, ale prawdziwa. IV. Kuba-opryszek, historia arcyciekawa, prześlicznym stylem opisana. V. Jak się to weseliło czasem skojarzy, komedia choć nie bozka, ale polsko-szwedzko-włoska. VI. O wodzie, uczony wykład dr. Wodostęckiego, profesora akademii smorgońskiej, członka wielu towarzystw uczonych. VIII. Icyk Herszko i jego stare kapalusz. IX. Polowanie na głuszcę, historia prawdziwa, niezmysłona choć złośliwa, którą nawet w Dębogórze leśniczy zaprzysiądz może, chociaż przytem nie był. VII. i X. Dowcipne zapytania i odpowiedzi na zapytania. Prócz tego wiele anegdot.

Fr. Chocieszyński, Poznań, Wodna ul. nr. 15.

Dopiero co wyszło dziełko pod tyt.:

Gospodyni doskonała,

czyli

**Przepisy utrzymania porządku w domu
i zaopatrzenia go we wszystkie przyprawy, zapasy
apteczkowe i gospodarskie,**

tudzież

hodowania krów, cieląt, świń, indyków, kur, kaczek, gęsi itd.,
co do użytkowania owoców i jarzyn,
oraz tajemnice gospodarskie wedle sposobów najlepszych
i najtańszych, wypróbowanych przez doświadczonych gospodyni,
wraz z „Dodatkami”, zawierającym pranie i prasowanie biele-
lizny, materii kolorowych, firanek i t. d.

Od dawna uczuwało się brak dziełka, któreby w przy-
stępny sposób podało rady i wskazówki, dotyczące się hodowli
krów, cieląt, świń, oraz utrzymywania ptactwa domowego.
Aby zaradzić tej potrzebie, wydaliśmy powyższą książkę, do-
dając tak bardzo pożądane przez nasze gospodynie użytko-
wanie owoców i jarzyn, oraz niektóre sekrety gospodarskie
i śpiżniarskie. Dziełko to jest niejako uzupełnieniem „**Ku-
charki praktycznej**”. Ze spisu powyżej podanego
przekonać się łatwo, iż nie pominieliśmy nic, co gospodyni
na wsi i w mieście może być przydatnem. Cenę zaś ustano-
wiliśmy tak niską, iż i najmniej zamożnym jest przystępną.

Cena 75 fen., z oprawą 1 mk.

Na porto należy dołączyć **10 fen.**

**drukarnia Fr. Chocieszyńskiego,
Poznań, ulica Wodna 15.**

Polecamy bardzo piękną książkę do nabożeństwa pt.

Chwała Boża.

Zbiór nabożeństwa katolickiego zawierający w sobie dwa spo-
soby słuchania Mszy św., Nabożeństwo do Spowiedzi i Komunii
św., Nabożeństwo do Trójcy Przenajświętszej, do Najśw. Maryi Panny,
do Świętych Pańskich i Aniołów Bożych, Nabożeństwo do Najśłod-
szego Serca Pana Jezusa, Modlitwy o śmierć szczęśliwą, Modlitwy
na główne uroczystości roczne, oraz Pieśni Kościelne. 672 str.

**Cena egzemplarza oprawn. w płótno z wyciskami
3 mk., pięknie oprawnego ze złotymi brzegami i złotymi wy-
ciskami od 2 mk. 50 fen. do 3 mk.**

Listy adresować należy:

Fr. Chocieszyński, Poznań, ulica Wodna nr. 15.

Co dopiero wyszło z druku, i jest do nabycia, dziełko p. tyt.

KASPER POKRAKA Sowizdrzał Polski.

Żywot największego figlarza, jaki żył na bożym świecie.

Spisany przez

Fr. Xaw. Tuczyńskiego.

Wydanie drugie, przejrzane, poprawione i pomnożone.
POZNAŃ 1889.

Nakładem i drukiem Fr. Chocieszyńskiego.

Cena 75 fen.

TREŚĆ:

Rozdział I: Smorgonie; rodzice Kaspra; Kasper się uro-
dził; ochrzczony; rośnie i płała figle; skacze na linie
i ma przygody; wyśmiewa rówieśników; bierze bur-
mistrzowi miarę; idzie po cienkusz do browaru; po-
niewiera burmistrza; ucieka z domu do akademii.
Rozdział II: Kasper przystaje do cyganów; kraje u
szewca skórę na jedno kopyto; potem na różne ko-
pyta; dowcipnym sposobem dostaje chleba; Mrzy-
głód i Łysy; krawczykowi podróżnemu przynosi
obiad; je w karczmie na najem; klóci między sobą
złodziei; posyła kowala i karczmarza do nieba po złoto.
Rozdział III: Kasper dostaje od rzeźnika szynkę; każe
sobie robić donośną torbę; proszony na obiad, nie
dostaje; proszony na obiad, sam go zjada, a go-
spodarz z gospodynią za drzwiami czekają; dostaje
służbę u paniecia; dziady płacą długi paniecia; w
Brodach straszy żydów; żydzi ratują zaklętą duszę
rabina; uczy osła czytać; jedzie do Krakowa; ko-
bietom kożuski pierze.

Rozdział IV: Kasper w Krakowie służy u krawca, do
którego wchodzi oknami; u piekarza piecze ku wiel-
kiemu zmartwieniu majstra; kupuje od kobiety ko-
guta i kurczęta; przygoda w browarze z chmielem;
stawia się według rozkazu na ratusz; badany odpo-
wiada sumiennie; ucieka z więzienia; ucieka z Kra-
kowa do Poznania; służy w Gałęzowie pod Rogowem;
w Gnieźnie leczy chorych w lazarecie miejskim.

Rozdział V: Kasper w Swarzędzu; sprzedaje kota za
zającą; w Poznaniu u krawca szyje pod płachtą;
krawczykowi o wstyd przyprawia; kupuje od bam-
berek mleko; robi wilka i wrzuca rękawy; wycho-
dzi dachem; staje się dobroczyńcą ślepców; posyła
karczmarza po pieniądze; w Skokach wyjawia kra-
wcom ważną tajemnicę; przygoda z psami; przygoda
chudego Wojtka; pieśń daje fant za siebie; we Wą-
grówcu każe sobie fenig zamienić na dukata; płaci
brzękiem pieniędzy za wachaną wieczerną.

Rozdział VI: Kasper w Antoniewie straszy karczmarza
wilkiem; jedzie ze żydem do Poznania; wypełnia do-
słownie rozkazy; jedzie ze sknłą do Bydgoszczy i z
głodu mech jedzą; kosi łąkę; pomaga swatać Rózelę;
przygoda z nieszczęściem i szczęściem.

Zakończenie: Śmierć Kaspra; pogrzeb jego; nagrobek.

Należyłość z dołączeniem 10 fen. na porto należy prze-
słać do drukarni

**Fr. Chocieszyńskiego,
Poznań, ulica Wodna nr. 15.**

DROGERYA

J. Grochowskiego w Jarocinie

poleca po cenach nader przystęp-
nych i w doborowych gatunkach:
Wody mineralne świeżego nalewu,
Sol morską, stasfurtzką, inowro-
clawską (5099)
Oliwy do machin, smarowidło na
osie,
Łój i tran na szory i skóry,
Mydło twarde oran. wysuszone,
Mydło rzadkie, szare i białe,
Wszelkie artykuły do prania i
prasowania,
Świece stearynowe „Apollo”,
Olej do palenia, dobrze rafinow.
Herbaty w doborow. gatunkach
Czekolady, Cacao w puszkach i
luźno,
Oliwę do potraw w najlepszym
gatunku.
Farby gotowe na podłogi szybko
schnące,
Carbolineum i t. d. i t. d.

Wskutek obniżenia się cen
żyta, widzieliśmy się zniewo-
leni, wagę naszego chleba

znacznie

powiększyć. (5102)

FABRYKA CHLEBA

**Nowego Młyna pa-
rowego na Grobli.**

Z powodu przeprowadzki

całkowita wyprzedaż

po znacznie niższych cenach.

Fabryka obuwia,

Nepomucen Skórnicki,

Poznań, ul. Wodna nr. 2.

Monogramy i hafty

wszelkiego rodzaju wykonują gu-
stownie i szybko. Panienci, chcące
się wyuczyć wszelkich robótek ko-
bięcych mogą pobierać lekcje w
mej pracowni. **H. Nowacka.**
Rybaki nr. 5b., parter (5037)

Udzielam lekcji

muzyki na fortepianie

po cenie bardzo umiarkowanej.
Również przyjąć mogą **panien-
kę** na stół i stancję każdego czasu.

Koszczyńska,

Stary Rynek nr. 6. III piętro.

Już wyszedł z druku II zeszyt

Biblioteki teatralnej

i zawiera sztukę p. tyt

Dwaj roztargnieni,

którą ochwila w 1-nym akcie

Aug. Kotzebuego,

przerobiona na polskie przez L i S.

(Znakomity to utwór zwłaszcza
dla teatrów amatorskich, wesóły,
efektowny i nader 1 tmy do wy-
stawienia: role popisowe dla 3
panów i 1 damy)

Cena 80 fen.

którą nadesłać można w znacz-
kach pocztowych pod adresem:

Fr. Chocieszyński,

Poznań ulica Wodna nr. 15.

Szanowny Panie!

Od wielu lat cierpiałem na ta-
siemca i w jednej godzinie zosta-
łem szczęśliwie wyleczony z niego
i bez bólu przez skuteczny śro-
dek p. W. G. U. b. erga w Poznaniu,
św. Marcin nr. 58. Przeto skła-
dam p. W. G. U. b. ergowi moje
najszczerze i najserdeczniejsze
podziękowanie

Z szacunkiem uniżony

Nikołaj Miska.

Dembobuła p. Chronostan,

pow. opo ski.

Kram

w domu moim jest do wynaje-
cia od św. Michała. (4626)

N. Zientkiewicz,

Poznań, Stary Rynek nr. 35.

Pomieszkanie,

składające się z 2 pokoi i kuchni
jest do wynajęcia od św. Michała.
za 100 talarów.

N. Zientkiewicz,

Poznań, Stary Rynek nr. 35.

Najciekawsze powieści

z „Tysiąca i jednej nocy”

czyli **Opowiadania Sułtanka** i zawierają na 207 str.

Najciekawsze powieści

z „Tysiąca i jednej nocy”

czyli

Opowiadania Sułtanka

Cena 75 fen.

franko 85 fen.

Poznań.

Nakładem i drukiem

Fr. Chocieszyńskiego.

1888.

są świeżo przerobione i zastosowane do pojęć naszego ludu.

Cena 75 fen.

z przesyłką pocztową 85 f.

Pieniądze nadesłać można w liście w znaczkach pocztowych.
Listy należy adresować

Fr. Chocieszyński, Poznań, ul. Wodna nr. 15.

Swój dobrze zaopatrzony

skład mięsa i kiszek

poleca

po następujących cenach i to:
1. szynkę gotowaną funt 1,40 m.
2. „ surową „ 1,20 „
3. suchą kiskę brunś „ 1,40 „
4. świeżą „ „ 1,00 „
5. suchą pols. kielbasę „ 1,00 „
6. świeżą wędz. „ 0,80 „
(zwaną metwurst)
7. polską kielbasę, czosn-
kową, wędz. i świe-
żą kielbasę funt 0,60 m
8. salceson „ 0,80 „
9. „ zwyczajny „ 0,50 „
jako też wędzoną **okrasę** i wszel-
kiego rodzaju **mięsa**. (5091)

A. Paluszkiwicz,

mistrz rzeźniczy

w Poznaniu, św. Marcin 24.

A. Krzyżan,

zegarmistrz w Kościanie,

ul. Wrocławska nr. 1

poleca:

złote i srebrne zegarki, regulatory,
zegary ściennie, budziki, ku-
kułki i t. d. (5024)

bizuterią złotą i srebrną,

okulary ratenowskie i binokle,

termometry, barometry itd.,

ślubne obrączki maa gotowe, a

cięższe na zamówienie dostawiam

w 1 tygodniu.

Reparacje

w zakres ten wchodzące, wyko-
nuję jak najtaniej i pod gwarancją.

Baczność!

Najbardziej znaną
i najulubieńszą ko-
są jest

Kosa „kłodkowa”

B. A. Ellsona w Buku.

Mam na składzie kosy, w bie-
żącym roku udoskonalone, w roz-
maitych długościach, a mianowicie

1 metr 1,10 m. 120 m.

2,50—3,00 3,00—3,50 3—4 mk.

za sztukę

Dalej dostarczę także angiel-
skich guszałowych kos kutych w
długości 1,10 mtr. za 8 mk. franko.

Przy zamówieniu upraszam o
podanie długości i ceny. (5025)

Skład węgla

jest tanio do nabycia. (5114)

Bliszej wiadomości w eksped.

Wielkopolanina pod nr. 5114.

Obszerny sklep

do wina, (na jakie 200 beczek)
od 20 lat służący w tym samym
celu jest do wydzierżawienia od 1
października r. b. Bliszej wiado-
mości udzieli (5088)

Jakób Kaempfer,

St. Rynek nr. 4 pod ratuszem.

Z powodu wieku i słabości

zdrowia, postanowiłam (4424)

skład mój

sprzedać zaraz. O warunkach

dowiedzieć się można tamże.

W. Maszewska,

(dawn. Łakińska),

Poznań, Hotel Rzymski.

Urzednik

gospodarczy, kawaler, posiadający
dobre świadectwa szuka każdego
czasu posady za skromnem wyn-
agrodzeniem Łaskawe oferty przy-
muje p. **Karwat**, ulica Wilhel-
mowska nr. 26. (5109)

Potrzebny zaraz:

EKONOM

pod dyspozycją dziedzica. Pen-
sya 80 do 100 tal. bez prania
musi mieć własną pościel. (5117)

R. M. Koczorowski, Podgórna 7.

2 czeladników

doskonałych na stałą robotę oraz
jednego **ucznia** przyjmie zaraz

Józef Wybierzynski,

5095 stolarz w Krotoszynie.

młodego subiekta

oraz ucznia

z odpowiednim wykształceniem
zaraz. **E. Glatzel**, handel ko-
lonialny, destylacja i skład piwa

w **Nakle**. (5118)

2 czel. stolarskich

na budowlą potrzebuje zaraz za
dobrą płacą **W. Wawrzyniak**

mistrz stolarski, Rybaki nr. 14

3 czeladników i 2 uczeni

przyjmie natychmiast (5098)

B. Samolewski,

mistrz blacharski we Wrześni.

Ucznia

z odpowiednim wykształceniem
przyjmie natychmiast (5104)

M. Siuchniński,

handel win, cygar i korzeni w Buku.

(5096) w Gnieźnie.

Syn porządných rodziców, z

dobr. wiad. szkolnemi, znajdzie za-

raz miejsce w mej destylacji i

handlu towarów kolonialnych.

Herrmann Pick

(5096) w Gnieźnie.

Syn porządných rodziców, może

się zgłosić jako

uczeń

do drogerii na prowincję

Zgłoszenia przyjmuje ekspedy-
cja Wielkopolanina p. nr. 5050.